

Spis treści

SŁOWNICZEK.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE I METODYKA SPORZĄDZENI PROGNOZY.....	4
II. CEL I ZAKRES PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	5
III. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SOMPOLNO NA LATA 2009 – 2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013 – 2016.....	6
3.1. Podstawowa charakterystyka aktualizacji POŚ.....	6
3.2. Cele aktualizacji POŚ.....	6
3.2.1. Cele.....	7
3.2.2. Zadania.....	8
3.3. Założenia alternatywne	18
IV. ANALIZA.....	19
4.1. Aktualny stan środowiska na terenie Gminy Sompolno.....	19
4.1.1. Zasoby wodne i gospodarka wodno – ściekowa.....	19
4.1.2. Powierzchnia ziemi i gleb.....	22
4.1.3. Zasoby przyrody i formy ochrony przyrody.....	23
4.1.4. Powietrze.....	26
4.1.5. Hałas.....	28
4.1.6. Pola elektromagnetyczne.....	28
4.1.7. Energia odnawialna.....	29
4.1.8. Gospodarka odpadami.....	29
4.1.9. Surowce naturalne.....	30
4.2. Zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń aktualizacji POŚ.....	30
4.3. Znaczące oddziaływania.....	30
4.4. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	31
4.5. Problemy ochrony środowiska.....	31
4.6. Dokumenty wyższego szczebla.....	32
4.6.1. Polityka Ekologiczna Państwa.....	32
4.6.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2002 – 2010.....	33
4.6.3. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Konińskiego.....	35
V. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU AKTUALIZACJI POŚ.....	37
VI. ZAPOBIEGANIE I KOMPENSACJA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO.....	39
VII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNM.....	41

Spis tabel

Tab. 1 Struktura jakości gruntów ornych w Gminie Sompolno według klas bonitacji gleb	23
Tab. 2 Kompleksy przydatności rolniczej gruntów ornych na terenie Gminy Sompolno.....	23
Tab. 3 Struktura gruntów w Gminie Sompolno i ich udział procentowy.....	23
Tab. 4 Pomniki przyrody na terenie Gminy Sompolno.....	25
Tab. 5 Natężenie ruchu drogowego dla dróg wojewódzkich na terenie Gminy Sompolno.....	27
Tab. 6 Wyniki klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia.....	27
Tab. 7 Wyniki klasyfikacji stref pod kątem ochrony roślin.....	27
Tab. 8 Charakterystyka nadajników GSM i CDMA znajdujących się na terenie Gminy Sompolno.....	28

Spis rysunków

Rys. 1 GZWP nr 151 Turek – Konin – Koło.....	19
Rys. 2 Badania klasy czystości wód podziemnych.....	20
Rys. 3 Gmina Sompolno na tle Goplańsko – Kujawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Warty.....	24

Załączniki

Załącznik nr 1 Analiza i ocena oddziaływania Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska

SŁOWNICZEK

CDMA – Code Division Multiple Access (jeden ze standardów sieci komórkowej)

GSM – Global System for Mobile Communications, pierwotnie Groupe Spécial Mobile (najpopularniejszy standard sieci komórkowej)

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GZWP – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

JCWPD – Jednolite Części Wód Podziemnych

KPGO – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

KPZL – Krajowy Program Zwiększania Lesistości

KRRiTv – Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

KPGO – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

NZŚ – Nadzwyczajne Zagrożenia Środowiska

ONO – Obszary Najwyższej Ochrony

OWO – Obszary Wysokiej Ochrony

PEM – Promieniowanie Elektromagnetyczne

POŚ – Program Ochrony Środowiska

PTC – Polska Telefonii Cyfrowa

PTK – Polska Telefonii Komórkowa

PUWG – Państwowy Układ Współrzędnych Geograficznych

SDR – Średni Dobowy Ruch

SN – linie średniego napięcia

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami

I. PODSTAWY PRAWNE I METODYKA SPORZĄDZENI PROGNOZY

Obowiązek opracowania prognozy oddziaływania na środowisko nakłada art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), zgodnie z którym: *przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty: polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.*

Zgodnie z art. 51 ust. 1 w/w ustawy odpowiedzialność za wykonanie prognozy oddziaływania na środowisko spoczywa na organie opracowującym aktualizację dokumentu.

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno została sporządzona w nawiązaniu do dokumentów wyższego szczebla. Na etapie sporządzania aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno założono przedsięwzięcia będące środkiem do realizacji celów zawartych w przedmiotowym dokumencie. Wymienione cele odnoszą się do wojewódzkiego i powiatowego Programu Ochrony Środowiska oraz do Polityki Ekologicznej Państwa, której zapisy odnoszą się do dokumentów międzynarodowych.

Prognoza została sporządzona w zakresie odpowiadającym zapisom ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) oraz zgodnie z ustaleniami opiniodawców. Zakres Prognozy został przedstawiony w rozdziale II.

Dane wykorzystane do niniejszego opracowania jak i do aktualizacji POŚ zostały pozyskane z:

- Urzędu Miejskiego w Sompolnie,
- Głównego Urzędu Statystycznego,
- Publikacje Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- Zarządu Dróg Wojewódzkich i Krajowych,
- Europejskiego Centrum Energii Odnawialnej,
- inne.

Przed przeprowadzeniem analizy oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko przedstawiono stan aktualny środowiska na terenie Gminy Sompolno. W niniejszej Prognozie zostały przedstawione metody analizy skutków realizacji postanowień aktualizacji POŚ, zaproponowano metody zapobiegania i kompensacji negatywnych oddziaływań na środowisko. Cały dokument został streszczony w języku niespecjalistycznym.

II. CEL I ZAKRES PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zakres prognozy ustalony został, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismo RDOŚ-30-OO.III-6617-159/09/pw) oraz z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu (pismo NS-72/20-67/09).

Prognoza została opracowana dla aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno” na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016, a jej nadrzędnym celem jest weryfikacja, czy treści zawarte w aktualizacji POŚ nie naruszają prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 w/w ustawy prognoza oddziaływania na środowisko:

- 1) zawiera:
  - a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
  - b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
  - c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,
  - d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
  - e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- 2) określa, analizuje i ocenia:
  - a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
  - b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
  - c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*,
  - d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
  - e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
    - różnorodność biologiczną,
    - ludzi,
    - zwierzęta,
    - rośliny,
    - wodę,
    - powietrze,
    - powierzchnię ziemi,
    - krajobraz,

- klimat,
  - zasoby naturalne,
  - zabytki,
  - dobra materialne,
  - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- 3) przedstawia:
- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
  - b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

III. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SOMPOLNO NA LATA 2009 – 2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013 – 2016

3.1. Podstawowa charakterystyka aktualizacji POŚ

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 została sporządzona w celu określenia aktualnych warunków, wymagań oraz zadań niezbędnych do realizacji z zakresu ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 ze zm.) organ wykonawczy gminy w celu realizacji Polityki Ekologicznej Państwa sporządza gminny program ochrony środowiska, uchwalany przez radę gminy (art. 18 ust. 1). Programy te sporządzane, podobnie jak polityka ekologiczna państwa co 4 lata, powinny określać cele i priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawnie – ekonomiczne i środki finansowe (art. 14).

3.2. Cele aktualizacji POŚ

Cele w projekcie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 zostały opracowane w oparciu o dokumenty wyższego rzędu

(głównie Politykę Ekologiczną Państwa, Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2002 – 2010, Aktualizację Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Konińskiego) jak również inne dokumenty strategiczne z punktu widzenia Gminy: Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, dotychczasowy Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno. Zostały wyznaczone główne cele, których realizacji mają służyć poszczególne zadania przewidziane do realizacji w latach 2009 – 2016.

Zdefiniowano:

- cele priorytetowe w 8 kategoriach:

- gorące punkty,
  - racjonalne użytkowanie surowców,
  - zasoby wodne (w tym gospodarka wodno – ściekowa),
  - powietrze atmosferyczne (w tym hałas i PEM),
  - powierzchnia ziemi,
  - gospodarka odpadami (odniesiono do PGO dla Gminy Sompolno),
  - zasoby przyrodnicze,
  - poważne awarie.
- 30 zadań służących realizacji celów priorytetowych.

3.2.1. Cele

Cele ustanowione zostały do realizacji w szerszej perspektywie czasowej tj. w latach 2009 – 2016, w oparciu o dokumenty wyższego rzędu.

W aktualizacji POŚ dla Gminy Sompolno zostały one zdefiniowane w sposób następujący:

1. **Cel:** Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko w skali lokalnej, w tzw. "gorących miejscach" (hot spots) – **"Gorące punkty"**.
2. **Cel:** Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych – **Racjonalne użytkowanie surowców**.
3. **Cel:** Zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, zwiększenie zasobów w zlewniach oraz ochrona przed powodzią – **Zasoby wodne**.
4. **Cel:** Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową, zminimalizowanie uciążliwego hałasu i ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym – **Powietrze atmosferyczne, Hałas, Pola elektromagnetyczne**.
5. **Cel:** Ochrona powierzchni ziemi, w tym powierzchni biologicznie czynnej i gleb przed degradacją – **Powierzchnia ziemi**.
6. **Cel:** Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu wykorzystania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych – **Gospodarka odpadami**.
7. **Cel:** Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych – **Zasoby przyrodnicze**.
8. **Cel:** Ochrona przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska oraz sprostanie nowym wyzwaniom, czyli zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego – **Poważne awarie**.

3.2.2. Zadania

Zadania stanowią najbardziej szczegółową charakterystykę działań jakie Gmina Sompolno powinna podjąć, aby umożliwić realizację wytyczonych celów.

W aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 wytyczono następujące zadania:

1. Gorące punkty

Na terenie Gminy Sompolno nie ma mogiłników. W celu zachowania skuteczności działań prośrodowiskowych należy monitorować miejsca będące w bezpośrednim kontakcie ze źródłem zagrożeń środowiska (np. miejsca nielegalnego składowania odpadów niebezpiecznych, zrzutu ścieków przemysłowych do wód).

W ramach realizacji celów priorytetowych oraz z uwzględnieniem zapisów programu określone zostały zadania:

- **Bieżąca kontrola podmiotów korzystających ze środowiska.**
- **Propagowanie i podejmowanie działań proekologicznych.**

2. Racjonalne użytkowanie surowców

„Racjonalne użytkowanie surowców” jest zagadnieniem kompleksowym i należy przez to rozumieć:

- racjonalizację użytkowania wody,
- zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji,
- zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- racjonalne wykorzystanie gleb,
- wzbogacanie i racjonalną eksploatacją zasobów leśnych.

Racjonalizacja użytkowania wody

Działania powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wody. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim:

- przemysł,
- gospodarkę komunalną,
- rolnictwo.

Należy zaniechać nieuzasadnionego i korzystania z wód podziemnych przez przemysł zwłaszcza w przypadku braku pozwoleń. Konieczne jest ograniczenie marnotrawnego korzystania z wody w gospodarstwach domowych oraz ograniczenie strat wody w systemach jej rozprowadzania.

W ramach realizacji celów priorytetowych oraz z uwzględnieniem zapisów programu określone zostały zadania:

- **Bieżąca konserwacja systemu wodociągów oraz ograniczanie strat na przesyłach.**
- **Propagowanie technologii oszczędzających wodę w gospodarstwach domowych, w przemyśle i rolnictwie.**

Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji

Jest to jeden z ważniejszych celów ochrony środowiska ponieważ prowadzi do likwidacji zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń u źródła. Zadania służące realizacji celu nadrzędnego to:

- **Rozpowszechnianie technologii zmniejszającej i eliminującej powstanie odpadów.**
- **Propagowanie technologii oszczędzających wodę w gospodarstwach domowych, przemyśle i rolnictwie.**

Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Założenia polityki energetycznej państwa przewidują, że w związku z urealnieniem cen energii, postępowaniem w modernizacji i restrukturyzacji działalności gospodarczej oraz wzrostem świadomości ekologicznej społeczeństwa, zużycie energii w przeliczeniu na jednostkę krajowego produktu będzie się nadal zmniejszać i w 2010 r. zużycie powinno zmniejszyć się o ok. 25% w stosunku do 2000 r.

Strategia Rozwoju Energii Odnawialnej zakłada osiągnięcie w 2010 r. 7,5 % (dla najbardziej prawdopodobnego rozwiązania) udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii pierwotnej.

Poziom ten można osiągnąć głównie przez odpowiednie wykorzystanie:

- zasobów biomasy – do produkcji energii cieplnej,
- energii wody i wiatru – do produkcji energii elektrycznej,
- słońca – do produkcji energii cieplnej i elektrycznej,
- wód geotermalnych – do produkcji energii cieplnej,
- biogazu z oczyszczalni ścieków i składowisk odpadów – do produkcji energii elektrycznej i cieplnej.

Przewiduje się, iż zdecydowany udział w produkcji „czystej energii” w skali kraju będzie miało spalanie biomasy (słomy, drewna, ściek itp.).

Ważną rolę w wykorzystaniu energii odnawialnej mogą pełnić samorządy. Zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo Energetyczne* – z późniejszymi zmianami – został nałożony na nie obowiązek przygotowania *Projektu założeń do planu zaopatrzenia w energię*. Jednym z elementów tego projektu jest konieczność przeanalizowania możliwości wykorzystania lokalnych zasobów energii. W przypadku Gminy Sompolno, dotychczas najbardziej popularnym źródłem energii odnawialnej jest energia wiatrowa.

Na podstawie dokumentu pt. „Zasadność ograniczeń budowy elektrowni wiatrowych na podstawie dokumentów strategicznych na nieruchomościach znajdujących się w sąsiedztwie obszarów Natura 2000” rozważono ograniczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych. Dokument został opracowany przez Salans D. Oleszczuk, Kancelarię Prawniczą Sp. k. Na użytek Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej.

Pełna ekspertyza prawna w tej materii wskazuje, aby przy zakładaniu takiej inwestycji podejmować działania zgodne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego. Dokumentem strategicznym, w ramach którego można prowadzić prawnie wiążące ograniczenia w zagospodarowaniu terenów znajdujących się w sąsiedztwie obszarów Natura 2000 ze względu na cele tego obszaru, jest Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego. Dokumentami strategicznymi, które ustawodawca przewidział bezpośrednio do zarządzania ochroną obszaru Natura 2000 jest plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 i plan ochrony obszaru Natura 2000. Zakres dopuszczalnej treści tych dokumentów wyraźnie określony w art. 28 ust. 10 i w art. 29 ust. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. 2009, Nr 151, poz. 1220 ze zm.). Analiza dopuszczalnej treści tych dokumentów wskazuje iż brak jest podstaw

do formułowania w nich określonych zakazów budowy elektrowni wiatrowych. Tym samym niedopuszczalne są sformułowania planu ochrony obszaru Natura 2000 typu „zakazuje się budowy elektrowni wiatrowych w odległości 1000 m od obszaru Natura 2000”.

Ponadto wyznaczenie ram budowy elektrowni wiatrowych w granicach obszarów Natura 2000 lub poza jego granicami z powołaniem się na cele ochrony obszaru Natura 2000 musi wynikać z oceny oddziaływania tego przedsięwzięcia na środowisko lub strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Aby wskazać ograniczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych w odniesieniu do ochrony gatunkowej zwierząt oraz obszarów natura 2000 należy wszcząć postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000 (bądź strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko) na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (art. 46 pkt 3 i art. 59). W związku z niniejszym zaleca się badania ornitologiczne w okresie jednego roku, co umożliwi wyznaczenie m. in. Tras przelotowych, szlaków dla ptaków migrujących i inne. Należy wziąć pod uwagę fakt, że osobniki niektórych gatunków ptaków, dla których powołano dany obszar (wskazanych w standardowym formularzu danych analizowanego OSOP), mogą np. żerować na terenach nie objętych formalną ochroną. W takim przypadku, jeżeli tereny te są miejscem planowanym pod inwestycję, powinny być przedmiotem oceny. Inwestycje w przypadku, których nie można wykluczyć znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, nie powinny być realizowane, o ile nie zachodzą jednocześnie 3 okoliczności:

1. brak jest alternatywnych metod realizacji celu przedsięwzięcia,
2. występuje nadrzędny, trwały interes publiczny związany z realizacją projektu,
3. zastosowane zostaną odpowiednie środki kompensujące.

Tak więc ustalenie możliwości oddziaływania projektu budowy siłowni wiatrowych na mniej lub bardziej odległy obszar Natura 2000 musi być przedmiotem indywidualnej oceny dostosowanej do specyfiki miejsca i charakterystyki projektu. W szczególności istotne jest, jakie gatunki chronione zamieszkują pobliski obszar Natura 2000 i jakie są wzorce użytkowania przez nie przestrzeni podlegającej OSOP.

Podobnie jak w przypadku ochrony ptaków należy zwrócić uwagę na zagrożenia związane z budową elektrowni wiatrowych jakie mogą mieć wpływ na nietoperze. W oparciu o dokument rekomendowany do stosowania przez Państwową Radę Ochrony Przyrody „Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (na rok 2009)” można wskazać:

- wytyczne do zawartości raportów oddziaływania planowanych elektrowni,
- metodyki badań poprzedzających sporządzenie raportu.

Polska, jako strona Eurobats (czyli Porozumienia na rzecz Europejskiej Populacji Nietoperzy), jest zobowiązana do stworzenia zasad i metod według, których określa się możliwe oddziaływanie siłowni wiatrowych na nietoperze. Mówi o tym Rezolucja nr 5.6 Sesji Stron tego Porozumienia *Wind Turbines and Bat Populations*.

W przypadku elektrowni wodnych należy zwrócić uwagę na ich wpływ na drożność ekosystemów wodnych. Duże elektrownie wodne cechują się dużą ingerencją w środowisko wodne, zwłaszcza wpływem na ichtiofaunę. Małe elektrownie wodne określa się jako wywierające znikomy wpływ na środowisko i dlatego uważane są za ekologiczne. Należy jednak rozważyć, czy w przypadku dolin rzecznych o niewielkim stopniu

przekształcenia nie dojdzie do obniżenia wartości przyrodniczych terenu. Przegrodzenie rzeki powoduje ingerencję w naturalny ekosystem, powoduje nieodwracalne zmiany m. in. przez zaburzenie przepływu ryb. Przy realizacji projektu budowy elektrowni wodnych konieczne jest aby utrzymać biologiczną drożność rzek, będącą warunkiem prawidłowego funkcjonowania ekosystemu rzeczno-eg. Biorąc pod uwagę znaczenie dolin rzecznych jako korytarzy ekologicznych oraz miejsc występowania chronionych i rzadkich grup organizmów niezbędne będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko inwestycji na obszary Natura 2000. Wśród podstawowych działań w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych należy wymienić:

- **Popularyzację i wdrażanie najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania źródeł odnawialnych.**
- **Zwiększanie udziału energii odnawialnej na szczeblu lokalnym przez zastosowanie technologii solarnej, wiatrowej, czy wodnej – głównie budowa siłowni wiatrowych.**

3. Zasoby wodne

Podstawowymi dokumentami związanymi z zagadnieniami gospodarki wodno – ściekowej w Polsce są:

- Strategia Gospodarki Wodnej (Warszawa 2005 r.),
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Aktualizacja załączników 1, 2, 3 i 4 do krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, stanowiących wykazy niezbędnych przedsięwzięć w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków do końca 2005 r., 2010 r., 2013 r. i 2015 r.
- Aktualizacja załączników 1, 2, 3, 4, do Krajowego Programu oczyszczania ścieków komunalnych (Warszawa 2005 r.)

Strategia gospodarki wodnej określa podstawowe kierunki i zasady działania umożliwiające realizację idei trwałego i zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w Polsce. Cel ten ma być osiągnięty przez zbudowanie sprawnie działającego systemu, który wykorzystując mechanizmy prawne oraz instrumenty ekonomiczne, będzie zapewniał utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych, pozwalał na zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych, zwiększał bezpieczeństwo powodziowe kraju i chronił go przed skutkami suszy.

Zadania służące do realizacji celów nadrzędnych to:

- **Prowadzenie monitoringu jakości wód podziemnych i powierzchniowych.**
- **Utrzymywanie stanu technicznego systemu wodociągów oraz ograniczenie strat wody na przesyłach.**
- **Kontrolowanie przez Gminę Sompolno sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych przez mieszkańców.**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mąkolno, Mostki oraz likwidacja nieszczelnych szamb w celu ochrony wód gruntowych i Jeziora Mąkolno.**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubstów w celu ochrony wód gruntowych i Jeziora Lubstowskiego.**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Biele w celu ochrony wód gruntowych.**
- **Budowa kanalizacji sanitarnej w Sompolnie, dokończenie kanalizacji miasta Sompolno w celu ochrony wód gruntowych i rzeki Noteć.**
- **Uporządkowanie gospodarki odpadami na terenie Gminy Sompolno przez realizację przedsięwzięcia „Uporządkowanie Gospodarki Odpadami na Terenie Subregionu Konińskiego”.**

- **Likwidacja oczyszczalni ścieków przy ul. Św. Barbary. Modernizacja instalacji i adaptacja na stację przepompowni wraz z budową kolektora sanitarnego.**

4. Powietrze atmosferyczne, hałas, pola elektromagnetyczne

Powietrze atmosferyczne

Zgodnie z *Prawem ochrony środowiska* ocenę jakości powietrza dokonuje się w strefach, a strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tys.,
- obszar jednego lub więcej powiatów położonych na obszarze tego samego województwa, niewchodzący w skład nie aglomeracji, o której mowa powyżej.

Zgodnie z *Prawem Energetycznym* gminy zobowiązane są do opracowania i wdrażania planów zaopatrzenia w energię. Dokument ten winien określić rozwiązania w tym przedmiocie na obszarze gminy z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Utworzenie planu zaopatrzenia w energię sprzyja wdrażaniu optymalnych rozwiązań w zakresie rozwoju i modernizacji systemów grzewczych.

Główne sektory oddziaływania:

1. Mieszkalnictwo:

W ostatnich latach tzw. niska emisja zanieczyszczeń powietrza zajmuje istotną pozycję w strukturze ogólnej emisji. Szacuje się, że w miastach ok. 50 % emisji zanieczyszczeń pochodzi z sektora komunalnego (mieszkania, obiekty publiczne, drobne przedsiębiorstwa i zakłady usługowe), natomiast w niektórych miejscowościach wiejskich ta emisja stanowi w okresie grzewczym ok. 80% ogólnej emisji. Głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zapozielenia i zasilczenia. Funkcjonujące w tym sektorze stare (w przeważającej części) urządzenia grzewcze posiadają sprawność średnioroczną w granicach 50%, a lokalne kotłownie w budynkach użyteczności publicznej, warsztatach rzemieślniczych itp. ok. 65 %. W starych, nieefektywnych urządzeniach spala się nie tylko niskiej jakości węgiel, ale także różnego typu materiały odpadowe, w tym odpady komunalne może być źródłem emisji dioksyn. Wiele budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych charakteryzuje się dużymi stratami ciepła z uwagi na brak odpowiedniej izolacji ścian i stropów, a także z powodu okien o wysokim współczynniku przenikania ciepła. Stąd istnieje potrzeba zintensyfikowania termorenowacji takich budynków.

Kierunki działań:

- eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialne źródła energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna, energia biomasy z lokalnych źródeł),
- edukacja ekologiczna mieszkańców na temat korzystania z proekologicznych nośników energii, unikania spalania odpadów w piecach domowych,
- termorenowacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.

2. Transport:

Ruch drogowy jest istotnym zagrożeniem dla walorów środowiska i zdrowia człowieka.

Programy rozwoju w zakresie transportu drogowego, mające bezpośredni związek z problematyką eliminacji uciążliwości transportu drogowego dla środowiska koncentrują się na:

- poprawie warunków ruchu drogowego przy wykorzystaniu podstawowych narzędzi inżynierii ruchu zapewniających zwiększenie płynności i przepustowości sieci drogowej,
- podwyższeniu standardów technicznych infrastruktury drogowej,
- bezwzględnym postrzeganiu zasad kwalifikacji pojazdów do ruchu drogowego,
- eliminacji ruchu drogowego o charakterze „tranzytowym” z centrum miast – budowa drogowych układów obwodowych.

3. Produkcja rolna i przemysł:

- Niezbędnym jest również wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem np. norm ISO oraz dobrowolnych działań nienormatywnych (np. czystsza produkcja.).

W ramach realizacji celów priorytetowych określone zostały zadania:

- **Kontrolowanie i eliminowanie spalania odpadów w kotłowniach domowych.**
- **Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych jako emitorów zanieczyszczeń do środowiska (pyły, gazy, ścieki, odpady, hałas, PEM).**
- **Stosowanie stref (pasów) zieleni izolacyjnej wokół dużych emitorów zanieczyszczeń.**
- **Termomodernizacja budynków.**
- **Zwiększanie liczby mieszkańców przyłączonych do instalacji c. o.**

Hałas

W celu realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska przed hałasem należy przeprowadzać okresowe pomiary natężenia hałasu wzdłuż liniowych źródeł takich jak drogi. Na terenie Gminy Sompolno spośród największych liniowych źródeł hałasu występują drogi wojewódzkie, dla których przeprowadzono szereg obliczeń (załącznik nr 1 do POŚ). Należy kontrolować podmioty prowadzące działalność powodującą emisję hałasu. Regulacje dotyczące problemu hałasu w zakresie działalności podmiotów gospodarczych są głównie regulowane przez wydawanie decyzji.

Należy przeprowadzić dokładne i systematyczne rozpoznania klimatu akustyczne w celu realizacji celu priorytetowego:

- **Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska przez utrzymywanie odpowiedniego stanu infrastruktury drogowej będącej źródłem hałasu.**
- **Stosowanie stref (pasów) zieleni izolacyjnej wokół dużych emitorów zanieczyszczeń.**

Modernizacja nawierzchni dróg przyczyni się w niewielkim stopniu do redukcji hałasu drogowego w przypadku zastosowania materiałów drogowych powszechnie wykorzystywanych do tej pory. Aby wyeliminować powstawanie hałasu drogowego zaleca się zastosowanie betonu asfaltowego porowatego, który zmniejsza hałaśliwość, ma właściwości antypoślizgowe – nie powstaje zjawisko akwaplanacji oraz jest bardziej odporny na deformacje. Ponadto w celu wzmocnienia efektu tłumienia hałasu nie wyklucza się stosowania ekranów pomagających eliminować hałas odpowiedzialny za przekroczenia dopuszczalnych jego wartości.

Pola elektromagnetyczne

W dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi za najistotniejsze należy uznać zapisy Działu VI ustawy *Prawo ochrony środowiska* z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Ochrona przed polami elektromagnetycznymi).

Wg wspomnianych zapisów ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, prowadzony jest przez Wojewodę i corocznie aktualizowany.

Pozwolenie na emitowanie pól elektromagnetycznych (zgodnie z POŚ) jest wymagane dla:

- linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym
- instalacji radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych, których równoważna moc promieniowania izotropowo jest równa 15 W lub wyższa, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 30 000 Mhz.

Gmina Sompolno na swoim terenie posiada linie elektroenergetyczne SN 15 kV oraz nadajniki GSM zlokalizowane w 3 miejscach.

Podstawowym działaniem będzie prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia polami. Ponadto, jednym z ważnych zadań służących realizacji celu będzie wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania między innymi wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych, gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla Gminy Sompolno przewiduje strefy ochronne dla linii elektroenergetycznych wynoszące 15 m.

W ramach realizacji celów priorytetowych określone zostały zadania:

- **Kontrola utrzymywania odpowiednich poziomów pól elektromagnetycznych i ochrona ludzi i środowiska przed ich wpływem.**
- **Stosowanie technologii zmniejszającej emisję Promieniowania elektromagnetycznego w przypadku przekroczenia jego dopuszczalnego poziomu.**

5. Powierzchnia ziemi

Ochrona powierzchni ziemi, zgodnie z zapisem w ustawie *Prawo ochrony środowiska* polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, między innymi poprzez.:

- racjonalne gospodarowanie,
- zachowanie wartości przyrodniczych,
- zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania,
- ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania,
- doprowadzenie jakości gleby do wymaganych standardów, bądź utrzymanie tych standardów.

Według dokumentu „Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 w zakresie ochrony i poprawy jakości gleb istotnymi celami są:

- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych zasadami rozwoju

zrównoważonego,

- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno – błotnych przez czynniki antropogeniczne,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.

Dodatkowo uwzględniono w polityce ekologicznej kierunki działań w latach 2009 – 2012:

- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem,
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności,
- rozwój monitoringu gleb,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- zakończenie opracowania systemu osłony przeciwsuwiskowej przez Państwowy Instytut Geologiczny.

W ramach realizacji celów priorytetowych określone zostały zadania:

- **Poprawa struktury agrarnej gospodarstw w Gminie Sompolno.**
- **Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie i funkcjonowanie w zgodzie ze środowiskiem.**

6. Gospodarka odpadami

Plan gospodarki odpadami komunalnymi sporządzono między innymi na podstawie polityki ekologicznej państwa, WPGO, KPGO. Dokument: aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 zawiera w swojej treści cele i zadania dotyczące ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami i osadami ściekowymi.

7. Zasoby przyrody

Ochrona przyrody ma na celu między innymi:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

Rządowe programy dotyczące ochrony zasobów przyrody:

Krajowy program zwiększania lesistości

Aktualizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości zakładała, iż do zadań samorządów gminnych będzie należało zwiększanie lesistości na terenie danej gminy.

Realizacja tego programu programu odbywać się będzie w drodze:

1. ustalenia przeznaczania gruntów do leśnego zagospodarowania w miejscowym planie przestrzennego zagospodarowania (z zachowaniem warunków określonych w ustawach),

2. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Warunkiem skutecznych działań w pozyskiwaniu środków na zalesienia gruntów jest bowiem opracowanie gminnych programów zwiększania lesistości, z rozpisaniem ich na etapy, a w ramach etapów przynajmniej na pierwsze pięć lat.

Przy sporządzaniu „studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” celowe jest ustalenie przebiegu granic rolno – leśnych – wyznaczonych na gruncie i przedstawionych w formie graficznej na mapie linii oddzielającej grunty aktualnie i perspektywicznie przewidziane do rolniczego lub leśnego wykorzystania.

Integralną częścią programu zwiększania lesistości gminy powinien być program zwiększania zadrzewienia. Ma to szczególnie znaczenie na terenach o niskiej lesistości i dużego zagrożenia procesami erozji gleb, stepowienia krajobrazu i niekorzystnego bilansu wodnego.

Według aktualizacji Krajowego Programu Zwiększania Lesistości, na podstawie danych uzyskanych z realizacji KPZL w 2000 r. można przyjąć, że koszty prac zalesieniowych finansowane ze środków publicznych (budżetowych i pozabudżetowych) przeciętnie w kraju kształtują się następująco:

- w sektorze państwowym – 4000 zł/ha (ze środków publicznych finansowane są wszystkie prace związane z prowadzeniem zalesień),
- w sektorze niepaństwowym – 1200 zł/ha (ze środków publicznych finansowany jest tylko zakup sadzonek, pozostałe prace wykonuje na swój koszt właściciel gruntu) + koszt sporządzenia planu zalesień dla sektora niepaństwowego pokrywany ze środków publicznych.

Tak duże zróżnicowanie kosztów jednostkowych w obu sektorach wynika z różnego i nieporównywalnego zakresu prac zalesieniowych.

Proces zalesieniowy obejmuje:

1. przygotowanie gleby połączone ze zwalczaniem pędraków (tylko na tych powierzchniach, gdzie pędraki zagrażają rozwojowi uprawy leśnej),
2. sadzonki,
3. wykonanie sadzenia,
4. poprawki,
5. pielęgnowanie uprawy w okresie pierwszych 3 lat (gatunki iglaste) lub 5 lat (gatunki liściaste),
6. ochrona upraw przed zwierzyną (grodzenie, osłonki mechaniczne lub smarowanie – tylko tam gdzie jest to niezbędne)

Ostateczny koszt wykonania zalesień ustalają:

- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o *lasach*, z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 2005 r., Nr 45, poz. 435 ze zm.) – dla sektora państwowego,
- ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o *przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia* (Dz. U. Nr 73, poz. 764 ze zm.) znowelizowanej w marcu 2003 r. (Dz. U. Nr 764, poz. 392 ze zm.) oraz projektowanej ustawy o wypieraniu rozwoju obszarów wiejskich – dla sektora niepaństwowego.

Należy jednak pamiętać przy ustalaniu obszarów planowanych do zalesienia o możliwym przebiegu zmian ekosystemów, który wpłynie na życie populacji zwierząt. Lokalizacje terenów przeznaczonych do zalesienia mogą stanowić obszary dokładnie wybrane spośród tych, które nie stanowią środowiska życia, czy miejsca żerowania wielu gatunków ptaków i ssaków. Pola, łąki i murawy są najczęściej preferowanym przez wiele

gatunków ptaków środowiskiem, gdzie rozmnażają się i żerują. Wprowadzenie uprawy lasu w takich miejscach zagrazi istnieniu wielu gatunków ptaków. Uprawa zniszczy również populacje roślinne cenne pod względem przyrodniczym. Drzewa stanowią konkurencję dla roślin zielnych, często tych znajdujących się pod ochroną. Warunki lokalizacji zalesień muszą być rozważone przez specjalistów do spraw ochrony przyrody i uwzględniać aspekty ekologiczno – ekonomiczne w taki sposób, aby mieć na uwadze szerszą perspektywę mogących zajść niekorzystnych zmian.

Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej

Zgodnie z przyjętymi założeniami rozwinięcie zapisów Krajowej Strategii Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej (2007) stanowi Program działań. Przygotowanie takiego dokumentu wynika także z art. 35 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody (art. 35 ust. 2) oraz z zapisów *Konwencji o różnorodności biologicznej* (art. 6). Program działań wskazuje konkretne kroki jakie konieczne są do osiągnięcia zakładanych w Strategii celów, precyzując jednocześnie warunki ich realizacji. Program działań obejmuje okres na lata 2007 – 2013.

Strategia ochrony obszarów wodno – błotnych

W dokumencie tym wyrażono potrzeby w formie zaleceń ogólnych biorąc pod uwagę bilans wodny Polski oraz znaczenie środowisk wodnych i błotnych w ochronie różnorodności biologicznej.

Podstawowe zalecenia to:

- Prowadzenia racjonalnego gospodarowania siedliskami wodno – błotnymi, chroniącego je przed zanieczyszczeniami i degradacją.
- Inwentaryzacja tych siedlisk oraz monitoring ich stanu.
- Doprowadzenie do stanu prawnego, zgodnie z którym ochrona jakości wód miałaby priorytet niezależnie od rodzaju i kategorii obszaru chronionego, bowiem przeciwdziałanie zanieczyszczeniom i eutrofizacji wód ma znaczenie podstawowe i wykracza poza tereny prawnie chronione.
- Obejmowanie ochroną terenów o dużej różnorodności krajobrazowej, szczególnie ostoj ptaków (o znaczeniu krajowym i europejskim).

Zadaniami służącymi do realizacji celów priorytetowych są:

- **Dbłość o tereny objęte ochroną i rozwijanie ich.**
- **Przestrzeganie procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo.**
- **Zintensyfikowanie edukacji ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody.**
- **Wspieranie oraz popularyzacja inicjatyw podejmowanych na rzecz zwiększania lesistości w Gminie poprzez zalesianie terenów nadających się do tego celu – np. terenów wymagających rekultywacji.**

8. Poważne awarie

Nadzwyczajne Zagrożenia Środowiska to skutki negatywne zdarzeń losowych takich jak awarie techniczne i technologiczne. NZŚ stanowią:

- zanieczyszczenia poszczególnych elementów środowiska przez zakłady przemysłowe, transport, podczas rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji,
- pożary na rozległych obszarach lub długo trwające, a także towarzyszące awariom z udziałem

substancji niebezpiecznych,

– zanieczyszczenie biologiczne lub chemiczne środowiska w wyniku katastrof w wyniku katastrof budowlanych, klęsk żywiołowych.

Na podstawie ustawy *Prawo Ochrony Środowiska*, odpowiedzialność w przypadku awarii ponosi prowadzący zakład oraz Państwowa Straż Pożarna. Ustawa jednocześnie określa obowiązki organów administracji związane z awarią i współpracę międzynarodową (w przypadku, gdy skutki awarii mogą mieć zasięg transgraniczny).

Obowiązki związane z poważnymi awariami spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie.

Należy prowadzić rejestr zakładów i kontrolować działalność podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii. Przeciwdziałanie poważnym awariom powinno być realizowane również przez prowadzenie szkoleń dla organów administracji oraz podmiotów wyżej wymienionych. W przypadku wystąpienia awarii należy współdziałać w akcji ich zwalczania i badać przyczyny ich powstawania w celu dalszego zapobiegania awariom.

Zadaniami służącymi realizacji celów priorytetowych w zakresie zapobiegania poważnym awariom są:

- **Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska na skutek powstałych awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych – spotkania informujące i edukacyjne.**
- **Przestrzeganie procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo.**
- **Opracowanie systemu skutecznego informowania społeczeństwa o wystąpieniu zagrożenia środowiska.**

3.3. Założenia alternatywne

Art. 51 ust. 2. pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W przypadku opracowywania projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 różne warianty zakładanych celów określone zostały na etapie tworzenia dokumentu. Powszechnym kryterium wyboru oprócz efektów ekologicznych są względy finansowe. Ważne jest zatem, zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju, znalezienie takiego rozwiązania, by przy określonych środkach finansowych uzyskać optymalny efekt ekologiczny.

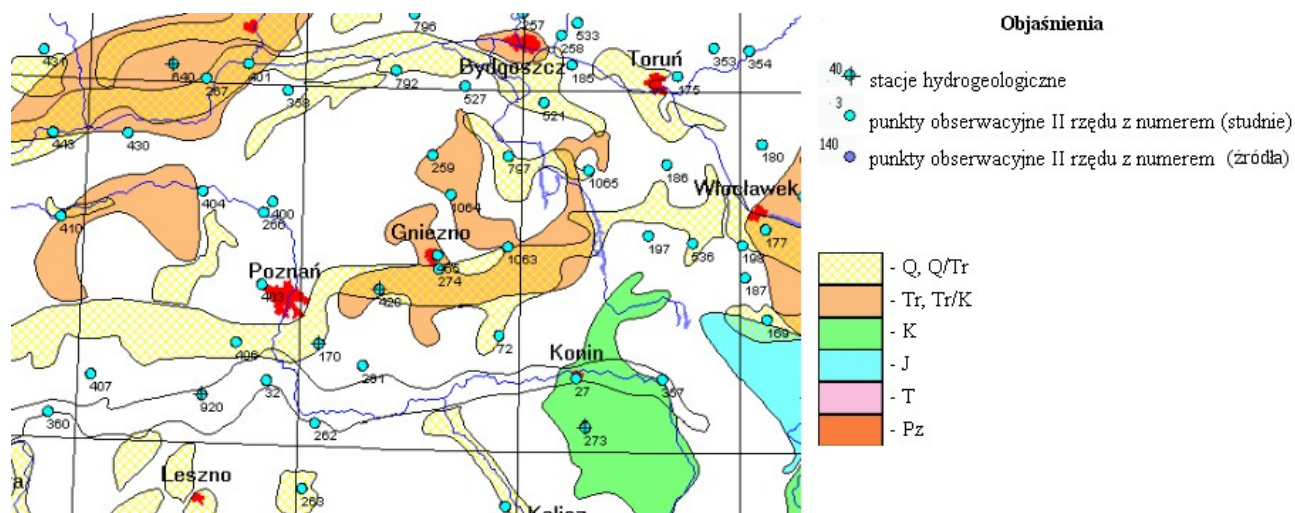
Na etapie projektowania dokumentu uwzględniono tylko takie założenia, które umożliwią kształtowanie środowiska, jego ochronę lub stanowią pewne metody naprawcze przy jednoczesnym zagwarantowaniu stabilnego rozwoju gospodarczego Gminy Sompolno.

IV. ANALIZA

4.1. Aktualny stan środowiska na terenie Gminy Sompolno

4.1.1. Zasoby wodne i gospodarka wodno – ściekowa

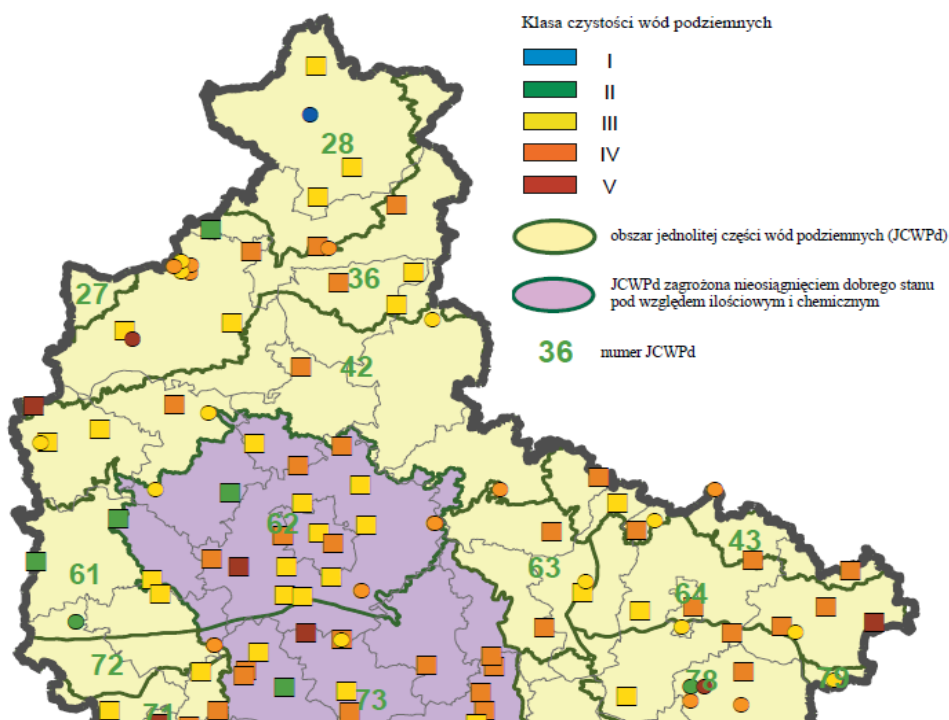
W południowo – wschodniej części Gminy Sompolno znajduje się Główny Zbiornik Wód podziemnych GZWP nr 151 Turek – Konin – Koło. Większa część zbiornika znajdująca się na terenie Gminy (dotyczy zachodniej i północnej części Gminy Sompolno i miasta Sompolno) objęta jest reżimem wysokiej Ochrony OWO oraz częściowo najwyższej ochrony ONO. Obejmuje on poziom kredowy, a swym zasięgiem obejmuje w sumie obszar 1 760 km².

Rys. 1 GZWP nr 151 Turek – Konin – Koło
Źródło: wg Atlasu Hydrogeologicznego Polski, 1995 r.

Na terenie Gminy znajdują się również poziom wodonośny czwartorzędowy i trzeciorzędowy, z których pobierana jest woda. Z poziomu czwartorzędowego, najbardziej narażonego na zanieczyszczenie ściekami i odpadami woda pobierana jest dla miejscowości Kolonie Lipiny i Mąkolno. Z poziomu trzeciorzędowego woda pobierana jest w Lubstowie.

Jakość wód podziemny została zbadana w 2006 r. przez WIOŚ w wyniku monitoringu krajowego (Rysunek nr 2)

Rys. 2 Badania klasy czystości wód podziemnych

Źródło: WIOŚ, Stan Środowiska w Wielkopolsce 2006 r.

Badanie jakości wód podziemnych wskazuje na występowanie wód podziemnych IV klasy na terenie Gminy Sompolno. Badanie JCWPd 43 w sieci monitoringu regionalnego przeprowadzono w punkcie 49 – Biele, badanie monitoringu krajowego w punkcie 1954 – Smolniki.

Cieki Wodne

Gmina Sompolno znajduje się w wododziale Noteci i Warty. Rzeka Noteć biegnie ponad północno – zachodnią granicą Gminy i dalej na północny – wschód biegnie wzdłuż granicy. Głównym ciekim wodnym Gminy Sompolno jest Kanał Grójecki, który łączy jezioro Lubstowskie z Wartą. Kanał Grójecki jest prawobrzeżnym dopływem Warty uchodzącym do niej w 410,0 km w miejscowości Wola Podłężna. Wyływa z Jeziora Lubstowskiego na wysokości około 86 m n. p. m. Całkowita długość Kanału wynosi 15,5 km, a powierzchnia zlewni 214,5 km². Administracyjnie obszar zlewni należy do gmin: Kramsk, Ślesin i Sompolno w powiecie konińskim. Niemal cały obszar zlewni położony jest na Goplańsko – Kujawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu. Po przepłynięciu około 100 m poniżej Jeziora Lubstowskiego do kanału wpływa rów melioracyjny, po około 1,1 km wpada następny rów, którym odprowadzane są wody kopalniane z odwodnienia z Kopalni Węgla Brunatnego Konin – Odkrywka „Lubstów”. Dalej Kanał Grójecki płynie dnem szerokiej Doliny Grójeckiej na południowy zachód do Warty. Dolina Kanału Grójeckiego została zmeliorowana, a sam ciek uregulowany na całym odcinku i włączony do systemu melioracyjnego. Na cieku znajduje się szereg budowli piętrzących umożliwiających nawadnianie użytków zielonych. Szerokość doliny wynosi od 300 do 2000 m. Jest to teren podmokły, porośnięty trawami.

Dolinę kanału w większości zajmują gleby torfowe. Zlewnia kanału jest zlewnią rolniczą. Dominują łąki, pola i lasy. W obrębie zlewni znajdują się wyrobiska Kopalni Węgla Brunatnego Konin Odkrywki „Lubstów” (północna granica zlewni). Na wielkość przepływów Kanału Grójeckiego znaczący wpływ wywiera ilość zrzuconej wody z odwodnienia Odkrywki „Lubstów”, piętrzenie Jeziora Lubstowskiego (regulacja wypływu)

oraz piętrzenie zastawkami. Fakt zrzutu wód kopalnianych z Odkrywki „Lubstów” do Jeziora Lubstowskiego oraz regulowanie odpływu z jeziora wpływa na to, że odcinek Kanału Grójeckiego poniżej Jeziora Lubstowskiego można uznać za ciek ze sterowanym odpływem. W zlewni Kanału Grójeckiego znajdują się 4 jeziora. Największe z nich to Jezioro Lubstowskie. Na wschód od niego w pasie rynien SE – NW występują jeziora: Mąkolno, Mostki i Szczekawa połączone ze sobą Rowem Lubstowskim uchodzącym do Jeziora Lubstowskiego. W latach 70 – tych Jezioro Lubstowskie zostało częściowo obwałowane i sztucznie podpiętrzone w celu magazynowania wody do nawodnień wiosennych i letnich w dolinie Kanału Grójeckiego. Ilości zmagazynowanej wody nie pokrywają w pełni potrzeb melioracyjnych doliny.

Zanieczyszczenia przedostają się do kanału za pośrednictwem rowów melioracyjnych oraz ze spływami powierzchniowymi z pobliskich użytków rolnych. Do kanału w 14,5 km jego biegu, rowem melioracyjnym wprowadzane są oczyszczone wody kopalniane „brudne” oraz ścieki socjalno – bytowe i wody deszczowe z Odkrywki „Lubstów” w ilości 7 938 m³/d (według kontroli WIOŚ z 2001 r.). Bezpośrednio do kanału w 9,38 km jego biegu, odprowadzane są oczyszczone ścieki socjalno – bytowe z oczyszczalni w Licheniu Starym w ilości 298 m³/d (według kontroli z 2001 r.). W 2001 r. przeprowadzono badania na Kanale Grójeckim w 2 punktach (wypływ z Jeziora Lubstowskiego i na ujściu do Warty) oraz na odcinkach ujściowych dwóch dopływów uchodzących do Kanału w górnym jego biegu. Kanał Grójecki na całym odcinku zakwalifikowano do III klasy czystości, zarówno pod względem fizykochemicznym, jak i bakteriologicznym. Na podstawie badań jakości wód z 2006 r., wody Kanału Grójeckiego zakwalifikowano do IV klasy czystości.

Jeziora

Spośród czterech znajdujących się na terenie Gminy jezior, zbadanych w 2006 r. przez WIOŚ zostały dwa: Jezioro Lubstowskie i Jezioro Mąkolno. W wykazie jezior badanych przez WIOŚ w latach 1999 – 2006 przyporządkowano badanym zbiornikom odpowiednie numery porządkowe, które kolejno naniesiono na mapę przedstawiającą jednocześnie wyniki badań.

Wody jeziora Mąkolno znajdują się w II klasie czystości i są jednocześnie poza kategorią podatności na degradację. Jezioro Lubstowskie natomiast znajduje się w III klasie czystości wód oraz zostało zakwalifikowane jako zbiornik wodny poza kategorią podatności na degradację.

Gospodarka wodno – ściekowa

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Sompolnie powstało na bazie zlikwidowanego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Miejskiej (zakładu budżetowego Gminy Sompolno) i jest jednoosobową spółką prawa handlowego, w której jedynym wspólnikiem jest Gmina Sompolno. Przedsiębiorstwo zostało utworzone 01 lipca 1999 w trybie i na zasadach ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. *o gospodarce komunalnej* w celu świadczenia usług użyteczności publicznej oraz prowadzenia innej działalności komunalnej i inwestycyjnej, związanej z działalnością komunalną a wykraczającej poza ramy użyteczności publicznej.

Ujęcia wód podziemnych

Na terenie Gminy Sompolno funkcjonują się 4 ujęcia wód podziemnych wraz ze stacjami uzdatniania wody w miejscowościach: Lubstów, Marianowo, Biele, Mostki.

Woda pobierana jest w ujęciach z głębokości:

1. 9,5 – 43,0 m n. p. m. z zasobów czwartorzędowych dla miejscowości Kolonia Lipiny i Mąkolno.

Czwartorzęd jest naj płytszym poziomem wodonośnym i jednocześnie najbardziej narażonym na przedostawanie się zanieczyszczeń takich jak ścieki i odpady z gospodarstw domowych, inwentarskie i przemysłowe. Ludność posiadająca płytkie studnie korzysta z tego poziomu wodonośnego.

2. 45,8 – 50,8 m p. p. t. z zasobów trzeciorzędowych z ujęcia w Lubstowie.

Jest to poziom wodonośny narażony w mniejszym stopniu na zanieczyszczenia.

3. 45,0 – 110,0 m p. p. t. z ujęć w miejscowościach Sompolno, Dąbrowa, Biele, Lubstów, Marianowo, Wierzbie, Sompolino i Zakrzewek.

Woda z poziomu kredowego jest najmniej podatna na zanieczyszczenia, cechuje się dobrą jakością i dużą wydajnością. Długość czynnej sieci wodociągowej w 2008 r. wyniosła 231,9 km.

Odkrywka Lubstów przyczyniła się do powstania leja depresyjnego i deficytu wody. Wszystkie wsie na terenie Gminy zostały zwodociągowane w ramach rekompensaty szkód górniczych, gdyż aż 70% terenów Gminy znalazło się w strefie leja depresyjnego powstałego na skutek eksploatacji węgla brunatnego. Zgodnie z zapisami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sompolno obejmującego wybrane obszary na terenie Miasta i Gminy Sompolno przyjętego Uchwałą Nr VIII/58/07 Rady Miejskiej w Sompolnie z dnia 18 czerwca 2007 r., planuje się budowę nowego ujęcia wody we wsi Płoszewo w celu zrównoważenia bilansu zapotrzebowania na wodę w tym rejonie. Obecnie 95% mieszkań ma dostęp do wody dystrybuowanej za pomocą sieci wodociągowej na chwilę obecną, biorąc pod uwagę stale powstające osiedla. Gmina jest w stanie zapewnić dostęp do sieci wodociągowej w 100%.

Na terenie Gminy nie ma ujęć wód powierzchniowych.

Kanalizacja

Gmina Sompolno posiada 4 oczyszczalnie ścieków. Trzy oczyszczalnie mechaniczno – biologiczne znajdują się w Sompolnie (z czego jedna pełni funkcję przepompowni ścieków), jedna oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna w Mąkolnie. Przepustowość oczyszczalni wynosi średnio 100 – 200 m³/d. Około 83% mieszkańców Sompolna i najbliższych okolic, oraz 47% mieszkańców Mąkolna jest przyłączonych do sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 26,1 km. W pozostałych miejscowościach gospodarka ściekowa jest prowadzona indywidualnie poprzez gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych i ich okresowe wywożenie na punkty zlewne znajdujące się przy istniejących oczyszczalniach. Jako alternatywę dla oczyszczalni komunalnych dopuszcza się budowę oczyszczalni przydomowych. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2008 r. wyniosła 15,3 km.

4.1.2. Powierzchnia ziemi i gleb

Na terenie Gminy dominują 2 typy gleb. Pierwsze z nich to gleby mineralne pochodzenia lodowcowego, na których przeważają piaski lekko i średnio gliniaste na podłożu piaszczystym oraz piaski luźne. Drugi typ gleb to gleby pochodzenia wodnego (mady średnie, ciężkie i lekkie, mady ciężkie położone na torfach, gleby torfowe, murszowe, mułowo – bagienne, piaski wydymowe), przeważają na nich łąki i pastwiska. Grunty rolne stanowią największą część powierzchni ogólnej Gminy, następnie lasy i łąki. Gleby wykorzystywane rolniczo są słabe lub bardzo słabe.

Tab. 1 Struktura jakości gruntów ornych w Gminie Sompolno według klas bonitacji gleb

Gmina	Klasy bonitacyjne gruntów ornych wyrażone w %								
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VI RZ
Sompolno	0	0	3	9	30	12	30	16	0

Źródło: Agrochemiczne Badania Gleb w Województwie Wielkopolskim w latach 2000 – 2004

Tab. 2 Kompleksy przydatności rolniczej gruntów ornych na terenie Gminy Sompolno

Gmina	Klasy bonitacyjne gruntów ornych wyrażone w %								
	pszenno b. dobry	pszenno dobry	pszenno wadiwy	żytni b. dobry	żytni dobry	żytni słaby	żytni b. słaby	zbożowo – pastewny mocny	zbożowo – pastewny słaby
Sompolno	0	0	3	9	30	12	30	16	0

Źródło: Agrochemiczne Badania Gleb w Województwie Wielkopolskim w latach 2000 – 2004

Tab. 3 Struktura gruntów w Gminie Sompolno i ich udział procentowy

Wyszczególnienie	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Grunty leśne i zadrzewio ne	Grunty zabudowa ne	Wody	Nie użytki	Pozostałe
Sompolno	321,2	39,1	61,6	18,4	16,2	79,8	4,0	25,0	55,5
Obszar wiejski	7 721,3	419,2	787,7	365,6	1 718,8	248,3	343,2	457,7	1 040,7
RAZEM	8 042,5	458,4	849,3	384,1	1 735,0	328,2	347,3	482,7	1 096,1
%	58,4%	3,3%	6,2%	3,0%	12,7%	2,4%	2,5%	3,5%	8,0%

Źródło: Urząd Miejski w Sompolnie

Na podstawie Badań agrochemicznych przeprowadzonych przez WIOŚ w latach 2000 – 2004, na terenie Gminy Sompolno:

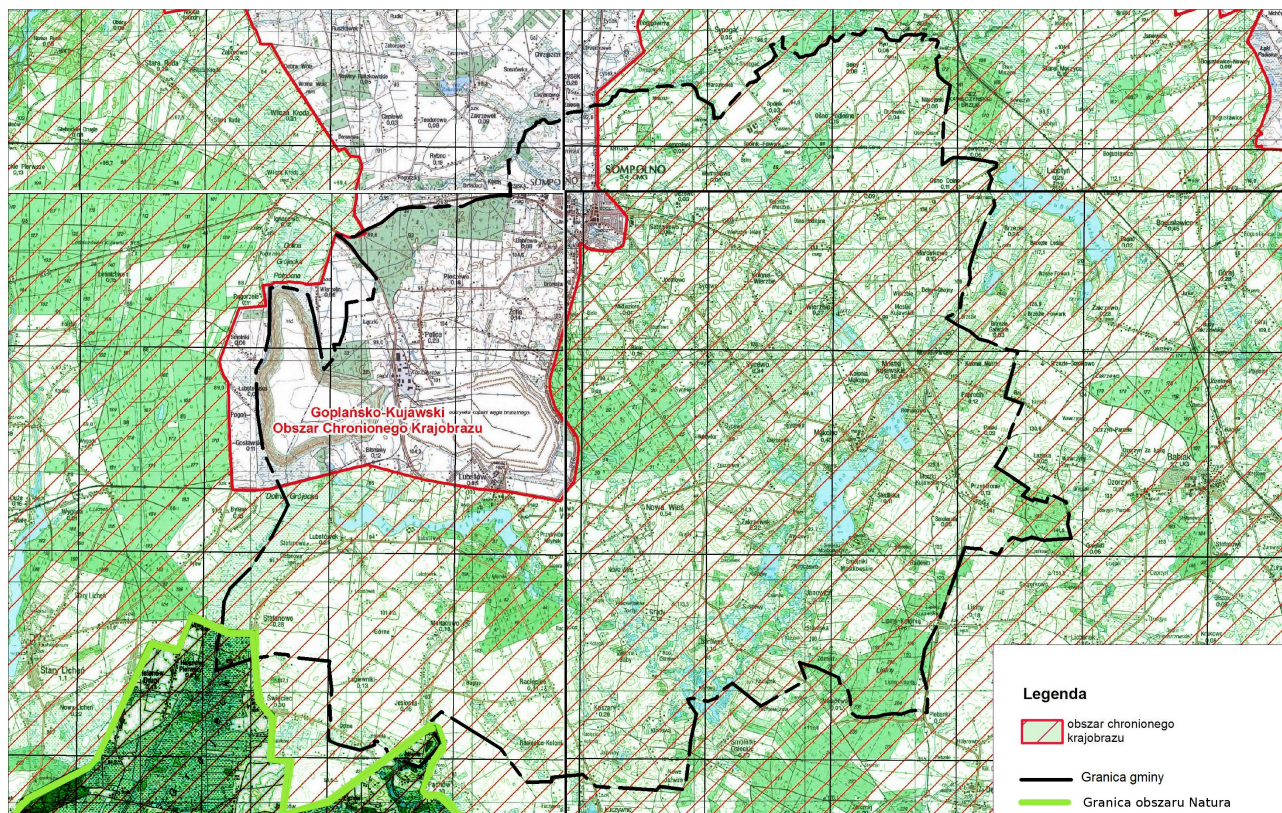
- 41 – 60% gleb, to gleby o niskiej i bardzo niskiej zawartości fosforu,
- 41 – 60% gleb, to gleby o niskiej i bardzo niskiej zawartości magnezu,
- 41 – 60% gleb wymaga wapnowania,
- 61 – 80% gleb, to gleby o niskiej i bardzo niskiej zawartości fosforu.

Odczyn gleb i potrzeby wapnowania zostały podane w tabeli nr 9 na podstawie badań przeprowadzonych przez WIOŚ w latach 2000 – 2004.

Źródłem zanieczyszczeń gleb są być zanieczyszczenia przedostające się z powietrza lub z podsiąku wód. Skażenia gleb metalami ciężkimi i siarką siarczanową lub mikroelementami to procesy długoletnie wymagające systematycznych, okresowych badań.

4.1.3. Zasoby przyrody i formy ochrony przyrody

Powierzchnia gruntów leśnych i zadrzewionych w Gminie Sompolno w roku 2008 wynosiła 1735 ha, w tym grunty leśne 1676,2 ha. Wskaźnik lesistości Gminy wynosi: 12,3% i jest jednym z najniższych w powiecie konińskim. Lasy zlokalizowane są na zachód i południe od miasta Sompolno, nad jeziorem Lubstowskim a także na południowym – wschodzie od jeziora Szczekawa. Należą do Nadleśnictwa Konin, które zajmuje łączną powierzchnię 13 830,80 ha. Na terenie Gminy Sompolno znajdują się następujące obszary i obiekty objęte ochroną prawną: Goplańsko – Kujawski Obszar Chronionego Krajobrazu, pomniki przyrody.

Rys. 3 Gmina Sompolno na tle Goplańsko – Kujawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Warty

Źródło: Opracowanie własne na podstawie mapy topograficznej 1 :50 000, arkuszy: N-34-87-D, N-34-99-B, PUWG 1992

Obszar Natura 2000 – Gmina Sompolno znajduje się na obrzeżach granic obszaru Natura 2000: Dolina Środkowej Warty. Powierzchnia obszaru Natura 2000 znajdująca się w obrębie Gminy wynosi 76 ha.

Goplańsko – Kujawski Obszaru Chronionego Krajobrazu obejmuje całą Gminę Sompolno z wyłączeniem części północno – zachodniej. Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 5789 ha. Został on ustanowiony Uchwałą Nr 53 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie a dnia 29 stycznia 1986 r.

W jego obrębie znajdują się tereny o różnej genezie. W jego granicach znajduje się strefa marginalna ostatniego glacjału i fragmenty terenu objętego zlodowaceniem środkowopolskim. Zmianę charakteru rzeźby powstałej w tych dwu okresach najwyraźniej widać w okolicy Mąkolna. Z jednej strony występują obszary starszego zlodowacenia (wyniesiony ostaniec kolski o łagodnych, długich stokach) od północy zaś pozostały pagórki akumulacji fluwioglacjalnej. Powstała bardzo urozmaicona rzeźba terenu o deniwelacjach ok. 50 m. Rzeźbę młodoglacjalną reprezentują rynny polodowcowe (ślesieńska, licheńska, lubstowska) z jeziorami, falista morena denną z górnym odcinkiem Noteci, niewielkie płyty piasków sandrowych (okolice Brdowa i Piotrkowic) oraz skupienia form szczelinowych. Tereny te kontrastują z płaskim obniżeniem kramskim. Ten rozległy obszar jest bardzo zróżnicowany pod względem typów potencjalnej roślinności naturalnej. Dominuje tu siedlisko grądów serii ubogiej. Grądy żyzne są rzadsze. Na wyniesieniach w okolicy Kramska spotyka się siedlisko łągu wiązowo – jesionowego, w dolinach rzek i rynnach jezior – łągu jesionowo – olszowego i olsu, a na rozległych wzgórzach otaczających J. Mąkolno – świetliste dąbrowy. Obszar ten charakteryzuje się niską lesistością. Są to lasy przeważnie o średnich walorach ekologicznych, rosnące

na średnio żyznych siedliskach (grądu, dąbrowy i łągu jesionowo – olszowego), najczęściej będące uprawami sosnowymi. W miejscach, gdzie drzewostany sosnowe są starsze, występuje bogatszy podszyt, złożony z gatunków wskazujących na las liściasty. Zdarzają się także uprawy dębowe. Na przykład koło Woli Podłężnej i Grąblina rosną kilkudziesięcioletnie dąbrowy (przemieszane z uprawami sosnowymi) na siedlisku grądu ubogiego, z grabem, jarzębiną i dębem w podroście oraz z licznymi bylinami w runie. Jest to las świetlisty, bardzo dogodny do użytkowania rekreacyjnego. Podobnie jest w kompleksach leśnych na północ od Lichenia Starego. Starszym drzewostanom sosnowym wszędzie towarzyszą młodniki i drągowiny sosnowe. Drzewostany liściaste należą do rzadkości. Na obszarze tym znajdują się trzy zatwierdzone rezerwy przyrody: dwa leśne Kawęczynskie Brzęki i Rogóźno oraz jeden krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia. W rejestrze **pomników przyrody** objętych ochroną konserwatorską zapisanych jest 7 obiektów. Szczegółowy opis pomników przedstawia tabela nr 4.

Tab. 4 Pomniki przyrody na terenie Gminy Sompolno

Położenie	Charakterystyka	Stan zdrowotny
Lubstów, Leśnictwo Nadleśnictwo Konin 52°22'N, 18° 27'E	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) obwód 500 cm, wysokość 23 m	Średni ,nieco konarów suchych
Zakrzewek , w parku zabytkowym Wł. P.Kossowski A. 52°19'N, 18°34'E	Głaz narzutowy (granit) długość 100 m, szerokość 70 cm, wysokość 50 cm	dobry
	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) obwód pierśnicy 600 cm, wysokość 22 m	średni
Lubstów, w parku zabytkowym 52°20'N, 18°29'E	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) obwód pierśnicy 350-630 cm, wysokość 22 – 28 m, 7 sztuk	średni
Mostki, Wł. Michalski M. 52°21'N, 18°35'E	Głaz narzutowy - Granit jasnoróżowy, średnioziarnisty obwód 6,5 m, wysokość 0,6 m	dobry
Dąbrowa, Nadleśnictwo Konin 52°22'N, 18°29'E	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) obwód pierśnicy 400 cm, wysokość 27 m	dobry

Źródło: Urząd Miejski w Sompolnie (dane za 2009 r.)

Na terenie Gminy Sompolno znajdują się parki przydworskie w miejscowościach: Lubstów, Mąkolno, Spólnik, Belny, Wierzbie, Zakrzewek.

Poza istniejącymi formami ochrony przyrody, należy nadmienić o projektowanym Rezerwacie Krajobrazowo – Torfowiskowym „Mąkolno” obejmującym obszar o powierzchni około 900 ha. Ochroną proponuje się objąć

fragment rynny Mąkolneńskiej i Lubstowskiej z jeziorami Mąkolno i Szczekawa oraz licznymi przyległymi oczkami wodnymi po dawniejszej eksploatacji torfu. Teren projektowanego rezerwatu jest przykładem charakterystycznym dla rzeźby strefy marginalnej lądolodu. Szata roślinna jest bujna i zróżnicowana. Roślinność szuwarowa i błotna nadaje terenowi niepowtarzalny „uroczyskowy” charakter. Z roślin rzadkich i chronionych spotyka się na tym terenie takie gatunki jak: storczyk błotny, storczyk szerokolistny, storczyk plamisty, czermień błotna, grążel żółty, osoka aloesowata, łączeń baldaszkowaty, kosaciec żółty. Plany dotyczące utworzenia rezerwatu zostały już ujęte w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sompolno.

4.1.4. Powietrze

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są przede wszystkim:

- zanieczyszczenia komunikacyjne – liniowe,
- pochodzące ze źródeł niskiej emisji,
- zanieczyszczania przemysłowe.

Dużym źródłem zanieczyszczeń są paleniska domowe w okresie zimy. Najgroźniejsze jest spalanie nie tyle paliw energetycznych w domowych kotłowniach, co nielegalne spalanie odpadów powodujących emisję zanieczyszczeń innych niż tlenki węgla, azotu i siarki.

Zanieczyszczenia komunikacyjne

Zanieczyszczenia komunikacyjne powstają w wyniku eksploatacji dróg przez pojazdy mechaniczne. Główne składniki spalin to tlenki węgla i tlenki azotu.

Prawdopodobieństwo występowania emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych dotyczy ewentualnych obszarów przyległych do dróg wojewódzkich:

- nr 263 Ślesień – Sompolno,
- nr 266 Konin – Sompolno – Piotrków Kujawski,
- nr 269 Sompolno – Izbica Kujawska i 271 Sompolno – Babiak.

Mniej uczęszczane są drogi powiatowe, do których należą drogi:

- nr 3205P Mostki – Przysrone – Plebanki,
- nr 3206P Lubstów – Łuczywo – Koło,
- nr 3200P Wierzbie – Ośno – Marcjanki,
- nr 3203P Ignacewo – Lubstów,
- nr 3204P Lubstów – Mąkolno – Mostki,
- nr 3202P Sompolno – Nowa Wieś – Plebanki,
- nr 3201P Sompolno – Sycewo – Mąkolno.

Dla dróg wojewódzkich zostały przeprowadzone badania natężenia ruchu drogowego przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w 2005 r. Spośród wymienionych dróg wojewódzkich, do dalszej analizy uwzględniono odcinki znajdujące się wyłącznie na terenie Gminy Sompolno, opisane zgodnie z opisem Zarządu Dróg Wojewódzkich.

Tab. 5 Natężenie ruchu drogowego dla dróg wojewódzkich na terenie Gminy Sompolno

Nr drogi	Długość (km)	Odcinek	Pojazdy samochodowe ogółem	Motocykle	Samochody osobowe Mikrobusy	Lekkie samochody ciężarowe (dostawcze)	Samochody ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
							bez przyczepy	z przyczepą		
263	14,4	Ślesin – Sompolno	2441	37	1980	151	112	120	29	12
263	2,5	Sompolno – Szczerkowo	3215	23	2533	289	161	164	26	19
263	5,1	Szczerkowo – Mostki	1791	9	1379	163	77	125	27	11
266	13,7	Granica województwa – Sompolno	2482	30	2024	191	94	79	37	27
266	15,6	Sompolno – Kramsk	2720	14	2338	169	79	49	41	30
269	12,2	Szczerkowo – Granica Województwa	1033	8	846	93	28	26	21	11

Źródło: Pomiar Ruchu na Droгах Wojewódzkich w 2005 r. SDR

Wymienione wyżej drogi będą rozpatrywane również pod kątem zanieczyszczeń hałasem (załącznik nr 1 do POŚ). Wyniki obliczeń przedstawiają wielkość przekroczeń w danych miejscach, na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich i w ich promieniu.

Jak do tej pory wykonano inwestycje drogowe np. budowa obwodnicy, które upłynniły ruch komunikacyjny, co przyczyniło się do zmniejszenia wydzielania węglowodorów, tlenków CO i N_xO_y do atmosfery.

Gmina Sompolno należy do strefy konińsko – kolskiej. Dane uzyskane z pomiarów WIOŚ wykonanych w 2007 r. przedstawiają przynależność strefy do klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń.

Tab. 6 Wyniki klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia

Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
zanieczyszczenie	SO ₂	NO ₂	PM10	Kadm	Arsen	Nikiel	BaP	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃
KLASA	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C

Źródło: Raport o Stanie Środowiska w Wielkopolsce, 2007 r.

Tab. 7 Wyniki klasyfikacji stref pod kątem ochrony roślin

Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
zanieczyszczenie	SO ₂	NO _x	O ₃
KLASA	A	A	C

Źródło: Raport o Stanie Środowiska w Wielkopolsce, 2007 r.

4.1.5. Hałas

Na terenie Gminy Sompolno nie ma fabryk, czy większych zakładów (wyjątkiem była do tej pory zamknięta w kwietniu 2009 r. Odkrywka Lubstów). Rozważając stan akustyczny w skali całego województwa należy zauważyć, że w przypadku większości dróg dochodzi do przekroczeń. Linie kolejowe nie stanowią aż tak poważnego źródła hałasu. Coraz poważniejszym źródłem hałasu stają się parkingi, centra handlowe, puby, dyskoteki. W związku z nieznacznym udziałem przemysłu będącego wytwórcą hałasu na terenie Gminy Sompolno, głównym źródłem hałasu jest ruch komunikacyjny. Dla wymienionych w tabeli nr 12 dróg zostały przeprowadzone obliczenia natężenia hałasu komunikacyjnego na podstawie danych dotyczących SDR Pomiar Ruchu na Drogach Wojewódzkich w 2005 r. Wyniki w postaci wykresów naniesionych na mapę wraz z komentarzem zostały zamieszczone w załączniku nr 1 do POŚ.

4.1.6. Pola elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego są stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i gospodarstwa domowego oraz systemy przesyłowe energii elektrycznej. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają urządzenia radiokomunikacji rozsiewczej: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne oraz telefonii komórkowej. Emitują one do środowiska fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 – 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Sompolno Obejmującym Wybrane Obszary na Terenie Miasta i Gminy Sompolno wyznaczono granice stref ochronnych linii elektroenergetycznych. Plan został uchwalony Uchwałą Nr VIII/58/07 Rady Miejskiej w Sompolnie z dnia 28 czerwca 2007 r. Przez teren Gminy przebiegają linie elektroenergetyczne średniego napięcia SN 15 kV, strefy ochronne linii wynoszą około 15 m. Miejscowe Plany uwzględnia jednocześnie możliwość lokalizacji nowych urządzeń elektromagnetycznych. Na terenie Gminy Sompolno nie ma nadawczych stacji telewizyjnych i radiowych zgodnie z wykazem stacji nadawczych sporządzonym przez KRRiTv (stan na dzień 9. 09. 2009 r.). Na terenie Gminy Sompolno znajdują się urządzenia nadajnikowe GSM i CDMA w trzech miejscach:

- w Sompolnie – ul. Brzozowa,
- w Sompolnie – ul. Błankowa,
- w Lubstowie – ul. Konińska.

Szczegółowy opis urządzeń sieci komórkowych zostają przedstawione w tabeli nr 15 dane zostały pozyskane z Urzędu Komunikacji Elektronicznej opublikowanych dnia 9. 11. 2009 r.

Tab. 8 Charakterystyka nadajników GSM i CDMA znajdujących się na terenie Gminy Sompolno

Nazwa operatora	Nr decyzji	Rodzaj decyzji	Data ważności	Długość geograficzna stacji	Szerokość geograficzna stacji	Lokalizacja	Id Stacji
PTK „Centertel” Sp. z o. o.	GSM1800/3/3321/1/08	P	31.07.2018	E	N	Sompolno, ul. Brzozowa Dz. Nr 900/3	4761
PTK „Centertel” Sp. z o. o.	CDMA/0/0573/1/09	P	17.12.2016	E	N	Sompolno, ul. Brzozowa Dz. Nr 900/3	4761

PTK „Centertel” Sp. z o. o.	GSM900/3/2 9/52/2/08	P	30.11.2018	E	N	Sompolno, ul. Brzozowa Dz. Nr 900/3	4761
POLKOMTEL S. A.	GSM900/1/9 3/90/2/08	zmP	18.06.2016	E	N	Lubstów, ul. Konińska 6 – stacja paliw Orlen	33382
PTC Sp. z o. o.	GSM900/2/2 0/26/2/04	P	4.10.2014	E	N	Sompolno, ul. Błankowa Dz. Nr 1156/2	43030
POLKOMTEL S. A.	GSM900/1/8 9/29/1/06	P	16.02.2016	E	N	Sompolno, ul. Błankowa, BS Ery	11954

Źródło: http://www.uke.gov.pl/uke/index.jsp?place=Lead24&news_cat_id=358&news_id=3749&layout=9&page=text

4.1.7. Energia odnawialna

Obecnie podstawowym źródłem energii odnawialnej wykorzystywanym w kraju jest biomasa. Natomiast energia wodna, geotermalna, wiatru, promieniowania słonecznego ma dużo mniejsze znaczenie. Na terenie Gminy Sompolno jedynym alternatywnym źródłem pozyskania energii są elektrownie wiatrowe. Są tutaj na tyle korzystne warunki, aby produkcja energii wiatrowej była ekonomicznie uzasadniona. Obecnie działają 4 siłownie wiatrowe znajdujące się w posiadaniu osób fizycznych na terenie miejscowości Kazubek. Grupy energetyczne zgodnie z prawem mają obowiązek odkupienia części wytworzonej „zielonej energii”. Kolejne 4 siłownie wiatrowe są przewidziane na terenie Lubstówka, przedsięwzięcie jest na etapie wydania decyzji środowiskowej. W Policach na terenie zwałowiska pokopalnianego przewiduje się budowę 15 siłowni wiatrowych. Po 2 siłownie wiatrowe mają się znaleźć na w Sompolinku i Józefowie oraz jedna w Stefanowie.

4.1.8. Gospodarka odpadami

Integralną częścią aktualizowanego Programu Ochrony Środowiska jest Plan Gospodarki Odpadami. Zgodnie z art. 15 pkt. 7a ustawy: „gminny plan gospodarki odpadami obejmuje odpady komunalne powstające na obszarze danej gminy oraz przywożone na jej obszar z uwzględnieniem odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz odpadów niebezpiecznych zawartych w odpadach komunalnych”.

Na terenie Gminy Sompolno funkcjonują 3 firmy prowadzące działalność z zakresu odbierania odpadów:

- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o. o. Sompolno – zbierają 95% odpadów z terenu Gminy.
- Ekoserwis Przedsiębiorstwo Oczyszczania Miasta, Kutno.
- Bakun Zakład Oczyszczania Terenu, Krzymów.

W 2008 r. zebrano na terenie Gminy 1 575,34 Mg Odpadów komunalnych zmieszanych. Odpady zostały wywiezione do Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Koninie.

Papier i tektura są zbierane do wydzielonych pojemników i wywożone na teren Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Koninie, gdzie większa część podlega procesowi odzysku. Ilość tworzyw sztucznych zebranych selektywnie w 2008 r. wyniosła 16,69 Mg, a ilość selektywnie zebranego szkła – 101,02 Mg. Na terenie Gminy selektywnej zbiórce podlegają również metale, jednak odpady te nie są ewidencjonowane.

4.1.9. Surowce naturalne

Na terenie Gminy Sompolno występują niewielkie złoża piasku, żwiru i surowców ceramicznych. W Dolinie Grójeckiej znajdują się złoża torfu o udokumentowanych zasobach ponad 15 mln ton – złoża jest już częściowo wyeksploatowane. Do kwietnia 2009 r. funkcjonowała Odkrywka Lubstów, gdzie eksploatowano złoża węgla brunatnego. Obecnie tereny powyrobiskowe są rekultywowane. Nasadzenia drzew w przyszłości podniosą stan surowca drzewnego. W miejscu wyrobiska lubstowskiego powstanie 400 – hektarowe jezioro, wykorzystywane dla potrzeb rekreacji i spełniające rolę zbiornika retencyjnego. Odtworzone zostaną stosunki wodne, jakie panowały na tym obszarze przed powstaniem Odkrywki, co naturalnie zwiększy walory przyrodnicze Gminy.

4.2. Zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń aktualizacji POŚ

Program Ochrony Środowiska jest dokumentem odnoszącym się do aspektów ekologicznych i ekonomicznych. Rozpatrując wszystkie możliwe dla Gminy rozwiązania wybiera się takie, które niosą za sobą oczekiwane efekty ekonomiczne przy jednoczesnej dbałości o środowisko. Jeżeli jakiegokolwiek przedsięwzięcie może mieć negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze musi najpierw zostać przeprowadzona analiza wpływu przedsięwzięcia na środowisko. Po rozpatrzeniu wszystkich argumentów przedsięwzięcie takie może zostać zrealizowane dla dobra ogółu i jeżeli nie istnieje żadne rozwiązanie alternatywne. Omawiane w projekcie POŚ dla Gminy Sompolno przedsięwzięcia mogą nieznacznie oddziaływać na środowisko w chwili realizacji, natomiast w perspektywie dłuższego czasu są zakładane w celu poprawy jakości środowiska i standardu życia mieszkańców. W przypadku odstąpienia od realizacji założonych w aktualizacji POŚ celów może dojść do zaniedbania obecnego stanu środowiska a nawet do jego pogorszenia, gdyż założone cele częściowo są kontynuacją działań podjętych na podstawie uprzednio obowiązującego Programu Ochrony Środowiska. Aktualizacja Programu wprowadza ponadto zadania mające stale wpływać na poprawę i ochronę środowiska. Efekty zaniechania ich realizacji będą niepożądane z uwagi na potrzebę i obowiązek utrzymania środowiska i zachowanie go w odpowiednim stanie dla przyszłych pokoleń.

4.3. Znaczące oddziaływania

Projekt aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 będzie realizowany poprzez ustanowione cele oraz zadania. Określają one rodzaje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko m. in. w myśl Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie *określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko* (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 ze zm.). Na obszarze Gminy Sompolno znacząco oddziaływać na środowisko mogą takie zapisane w harmonogramie zadania, jak:

- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mąkolno, Mostki oraz likwidacja nieszczelnych szamb w celu ochrony wód gruntowych i Jeziora Mąkolno (A),

- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubstów w celu ochrony wód gruntowych i Jeziora Lubstowskiego (B),
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Biele w celu ochrony wód gruntowych (C),
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Sompolnie, dokończenie kanalizacji miasta Sompolno w celu ochrony wód gruntowych i rzeki Noteć (D),
- Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska przez utrzymywanie odpowiedniego stanu infrastruktury drogowej będącej źródłem hałasu (E),
- Zwiększanie udziału energii odnawialnej na szczeblu lokalnym przez zastosowanie technologii solarnej, wiatrowej, czy wodnej – głównie budowa siłowni wiatrowych (F).

Pozostałe działania założone w aktualizacji POŚ mogą wpływać nieznacznie przez krótki okres czasu ograniczający się do wykonania prac takich jak modernizacja, konserwacja istniejącej już instalacji/obiektu.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (**załącznik 1**) przeanalizowano przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne.

4.4. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Zgodnie z art. 104 ust. 1 pkt. 2, art. 104 ust. 2 oraz art. 105 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko przeprowadza się:

- w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów planów, jak również ;
- na wniosek innego państwa, na którego terytorium może oddziaływać realizacja projektu dokumentu;
- gdy możliwe oddziaływanie pochodzące spoza granic Rzeczypospolitej Polskiej mogłoby ujawnić się na jej terytorium.

Nie stwierdza się możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016.

4.5. Problemy ochrony środowiska

Na podstawie analizy danych, dotyczących stanu środowiska na terenie Gminy Sompolno, stwierdzono, że Gminy dotyczą następujące problemy:

- konieczność rekultywacji i monitoringu terenów powyrobowiskowych powstałych po eksploatacji Odkrywki Lubstów,

- konieczność regulacji stosunków gruntowo – wodnych,
- konieczność stałego kształtowania struktur przeciwerozrywających, propagowania dobrej praktyki rolniczej dla ograniczenia zanieczyszczenia oraz zakwaszenia gleb i zanieczyszczenia wody,
- konieczne stałe utrzymywanie czystości wód jeziornych, modernizacja i konserwacja instalacji wodnych i modernizacja,
- konieczność likwidacji nieszczelnych szamb i skanalizowanie całej Gminy,
- potrzeba kontynuowania nasadzeń drzew i krzewów, jak i potrzeba utrzymywania oraz rozwijania form ochrony przyrody i form zieleni,
- niska emisja, szczególnie w sezonie grzewczym, palenie materiałów odpadowych w kotłowniach domowych,
- potrzeba rozbudowy sieci gazowej, oraz stopniowego zwiększania udziału energii z surowców odnawialnych,
- potrzeba obniżenia i monitoringu poziomu hałasu komunikacyjnego,
- potrzeba prowadzenia racjonalnej gospodarki odpadami określonej w Planie Gospodarki Odpadami.

4.6. Dokumenty wyższego szczebla

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 opracowano zgodnie z założeniami dokumentów wyższego szczebla:

- Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
- Programem Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2002 – 2010,
- Aktualizacją Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Konińskiego na lata 2008 – 2012.

4.6.1. Polityka Ekologiczna Państwa

W chwili opracowywania aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016, obowiązującym dokumentem nadrzędnym jest „*Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016*”. Została ona przyjęta przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwałą z dnia 22 maja 2009 r. (M. P. nr 34 poz. 501). Stanowi aktualizację i uszczegółowienie „Polityki ekologicznej państwa na lata 2003 – 2006”. Ma ona na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska. Hasłem przewodnim jest **zrównoważony rozwój**, czyli równoważenie rozwoju kraju przy uwzględnieniu celów ochrony środowiska w takiej samej mierze jak celów gospodarczych i społecznych. Zwraca się uwagę w pierwszej kolejności na zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszenie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki a także stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania (zapobieganie), a dopiero w następnej kolejności na działania typowo ochronne (przeciwdziałanie).

Polityka Ekologiczna Państwa jest spójna z prawem unijnym i odnosi się m. in. do:

Dyrektywy 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza Europy, Ramowej Dyrektywy Wodnej 200/60/WE, Strategii Morskiej 2008/56/WE, Dyrektywy Siedliskowej 79/409/EWG oraz Dyrektywy 92/43/EWG jak i innych np.: Dyrektywa LCP, Dyrektywa Azotanowa, Dyrektywa Powodziowa, Konwencja

Genewska, Konwencja Helsińska, Traktat Akcesyjny, Konwencja Berneńska, Konwencja Bońska, Europejska Konwencja Krajobrazowa.

Priorytety tej Polityki sformułowane zostały w 3 działach z podziałem na stan wyjściowy, cele średniookresowe do 2016 r. oraz kierunki działań w latach 2009 – 2012:

kierunki działań systemowych:

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
- zarządzanie środowiskowe,
- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- rozwój badań i postęp techniczny,
- odpowiedzialność za szkody w środowisku,
- aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym,

ochrona zasobów naturalnych:

- ochrona przyrody,
- ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
- racjonalne gospodarowanie zasobami wody,
- ochrona powierzchni ziemi,
- gospodarowanie zasobami geologicznymi,

poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- środowisko a zdrowie,
- jakość powietrza,
- ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych,
- substancje chemiczne w środowisku.

4.6.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2002 – 2010

Koncepcja "Programu ochrony środowiska województwa wielkopolskiego" przewiduje sformułowanie celów dotyczących jakości środowiska. Wymienić należy następujące:

- **gospodarowanie odpadami** – strategie i plany gospodarowania odpadami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, programy likwidacji odpadów niebezpiecznych, wzrost odzysku surowców, opakowań, recyklingu materiałów z opakowań, do roku 2010 wtórne wykorzystywanie co najmniej 50% papieru i szkła,
- **stosunki wodne i jakość wód** – zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych, przywracanie wodom podziemnym i powierzchniowym właściwego stanu ekologicznego (zapewnienie źródeł poboru wody do picia),
- **stres miejski, hałas i promieniowanie** – zmniejszenie narażenia mieszkańców na zanieczyszczenie powietrza i hałas, zmniejszenie intensywności degradacji powierzchni ziemi, poprawa estetyki otoczenia,
- **jakość powietrza** – przeciwdziałanie powstawaniu zanieczyszczeń powietrza, wśród substancji zanieczyszczających powietrze i zagrażających bezpośrednio lub pośrednio środowisku i zdrowiu

są także substancje niszczące warstwę ozonową kontrolowane przez protokół Montrealski, zgodnie z wymogami protokołów z Aarhus wprowadzenie norm emisji dla 12 dziedzin działalności przemysłowej, wprowadzenie pozwoleń na emisję zanieczyszczeń powietrza w ramach zintegrowanych pozwoleń na emisję zagrożeń wszystkich elementów środowiska (zgodnych z dyrektywą IPPC), do 2010 r. ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, lotnych związków organicznych (poza metanem) o 4% w stosunku do stanu w 1990 r., zgodnie z wymogami protokołów z Aarhus do Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości (EMEP) ograniczenie emisji metali ciężkich i trwałych zanieczyszczeń organicznych, osiągnięcie w latach 2008- 2012 wielkości emisji gazów cieplarnianych nie przekraczającej 94% wielkości z roku 1988 i spełnienie wymagań protokołu z Kioto,

- **nadzwyczajne zagrożenia środowiska** – harmonizacja przepisów prawnych z dyrektywą „Seveso II” i innymi odnoszącymi się do przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska, eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu nżs a także doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia awarii i klęsk żywiołowych,

- **różnorodność biologiczna i krajobrazowa** – zwiększenie skali rekultywacji i renaturalizacji obszarów zdegradowanych, realizacja zobowiązań Konwencji o ochronie różnorodności biologicznej, ochrona gatunków dzikiej flory i fauny poprzez rozbudowę i doskonalenie systemu reglamentacji obrotu okazami i wyrobami zgodnie z postanowieniami Konwencji Waszyngtońskiej i wymogami unijnymi, ochrona najbardziej zagrożonych ekosystemów oraz gatunków i ich siedlisk przez tworzenie i powiększanie narodowej sieci obszarów chronionych, wdrożenie systemu Natura 2000.

Główną zasadą, którą przyjęto w działaniach zmierzających do zdrowego środowiska jest *zasada zrównoważonego rozwoju*, który to rozwój będzie realizowany poprzez właściwą politykę ochrony środowiska zintegrowaną z politykami innych dziedzin i opartą o szereg zasad wymienionych poniżej. Znaczenie tego zagadnienia podkreślono w "Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego", gdzie napisano, że *w zasadniczej części realizacja zadań na rzecz właściwego gospodarowania zasobami i ochrony środowiska musi odbywać się w obrębie poszczególnych sektorów, czyli głównych form oddziaływania człowieka na środowisko (przemysł i energetyka, mieszkalnictwo i ład przestrzenny, rolnictwo, transport, turystyka i rekreacja).*

Kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, zaproponowano w ramach *obszaru przestrzeni* osiem celów, których realizacja przyczyni się do trwałego podniesienia jakości życia obecnego i przyszłych pokoleń. Cele te mają za zadanie:

- minimalizację wpływu na środowisko oraz eliminację ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko w skali województwa, w tzw. "gorących miejscach" – **Gorące Punkty**,
- racjonalizację zużycia energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych – **Racjonalne użytkowanie surowców**,
- zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizację zużycia wody, zwiększenie zasobów w zlewniach oraz ochronę przed powodzią – **Zasoby wodne**,
- zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcję emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową, zminimalizowanie uciążliwego hałasu i ochronę przed promieniowaniem

- elektromagnetycznym – **Powietrze atmosferyczne, Hałas, Pola elektromagnetyczne,**
- ochronę powierzchni ziemi, w tym powierzchni biologicznie czynnej i gleb przed degradacją – **Powierzchnia ziemi,**
- zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu wykorzystania i unieszkodliwiania – **Gospodarka odpadami,**
- zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych – **Zasoby przyrodnicze,**
- ochronę przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska oraz sprostanie nowym wyzwaniom, czyli zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego – **Poważne awarie.**

W czasie opracowywania aktualizacji Programu nie była dostępna aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego.

4.6.3. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Konińskiego

W aktualizacji Programu ochrony Środowiska dla Powiatu Konińskiego na lata 2008 – 2012 przedstawiono analizę stanu środowiska naturalnego oraz uwarunkowań społeczno – gospodarczych na terenie Powiatu Konińskiego. Na podstawie analizy wyznaczono:

- cele ekologiczne – cele po osiągnięciu, których ma nastąpić poprawa danego elementu środowiska, stanowiące ostateczne efekty podejmowanych kierunków działań (a w ramach kierunków działań – zadań ekologicznych),
- kierunki działań – kierunki służące do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych,
- zadania ekologiczne – konkretne przedsięwzięcia prowadzące do realizacji wyznaczonych zadań w ramach danego celu ekologicznego. Zadania te mają charakter długookresowy i winny być zrealizowane aż do osiągnięcia założonego celu.

Wyznaczone cele z zakresu:

- ochrony dziedzictwa przyrodniczego odnoszące się do :

- form ochrony przyrody,
- obszarów projektowanej ochrony,
- zieleni urządzonej,
- barier ekologicznych,
- korytarzy ekologicznych, dolin rzecznych, obszarów wodno – błotnych, obszarów węzłowych itp.,
- problemów ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
- edukacji ekologicznej;

- ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów;

- ochrony powierzchni ziemi odnoszące się do:

- terenów zdegradowanych przez przemysł,
- terenów szczególnie narażonych na szkodliwe działanie transportu i jego infrastruktury,
- potrzeby dalszych badań gleb, monitoringu i weryfikacji ich klasyfikacji;

- ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych odnoszące się do:

- stopnia wykorzystania wód podziemnych dla celów przemysłowych,
- problemu nieużytkowanych studni i ujęć wody,

- wpływu eksploatacji zasobów wód podziemnych oraz kopalin na stosunki wodne,
- problematyki rekultywacji terenów poeksploatacyjnych,
- zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii odnoszące się do:
  - analizy zużycia wody,
  - analizy stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych, zapotrzebowania na ciepło,
  - analizy zużycia energii,
  - możliwości racjonalizacji energetycznych potrzeb transportu;
- wykorzystania energii odnawialnej odnoszące się do:
  - analizy stanu i możliwości korzystania z energii wiatru,
  - analizy stanu i możliwości korzystania z energii wodnej,
  - analiza stopnia korzystania z energii biomasy i odpadów z drewna,
  - analiza możliwości korzystania z energii słonecznej,
  - analiza możliwości wykorzystania energii geotermalnej;
- kształtowania stosunków wodnych, ochrony przed powodzią i skutkami suszy odnoszące się do:
  - stanu i potrzeb w zakresie budowy i modernizacji obiektów chroniących przed powodzią,
  - możliwości i potrzeby retencjonowania wody (tzw. mała i duża retencja),
  - możliwości i potrzeby prowadzenia żeglugi,
  - stanu i potrzeby budowy oraz odbudowy stawów i oczek wodnych,
  - możliwości wykorzystania wód dla celów rozwoju turystyki;
- jakości wód odnoszące się do:
  - jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
  - zaopatrzenia mieszkańców w wodę
  - odprowadzania ścieków komunalnych,
  - stopnia zwodociągowania i skanalizowania powiatu,
  - odprowadzania ścieków przemysłowych,
  - prawidłowej eksploatacji ujęć i jakości wody,
  - problemu nieszczelnych zbiorników bezodpływowych;
- zanieczyszczenia powietrza odnoszące się do:
  - systemu zaopatrzenia mieszkańców i przedsiębiorców w ciepło,
  - obszarów uciążliwości spowodowanej przez ciągi komunikacyjne;
- poważnych awarii przemysłowych;
- oddziaływania hałasu odnoszące się do:
  - obszarów narażonych na hałas transportowy,
  - obszarów narażonych na hałas przemysłowy;
- oddziaływania pól elektromagnetycznych.

V. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU AKTUALIZACJI POŚ

Zgodnie z zapisami ustawy *Prawo Ochrony Środowiska* po upływie dwóch lat od przyjęcia programu ochrony środowiska organ wykonawczy Gminy powinien sporządzić raport z realizacji programu ochrony środowiska, obejmujące okres dwóch lat kalendarzowych. Raport jest dokumentem, pozwalającym ocenić stopień realizacji założeń programu na terenie Gminy po połowie okresu jego obowiązywania. Jednym z narzędzi, służących do oceny, są wskaźniki, na podstawie wartości których ocenić można z jednej strony stan środowiska przyrodniczego, z drugiej – postęp działań mających na celu poprawę jego jakości. W dalszej części niniejszego rozdziału przedstawiono wskaźniki, umożliwiające prowadzenie monitoringu realizacji Programu na terenie Gminy Sompolno.

Gorące punkty:

Wskaźnik monitoringu	Jednostka
stopień redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł położonych w gorących punktach	%
wielkość powierzchni zdegradowanej w miejscach nielegalnego składowania odpadów	m ²

Racjonalizacja użytkowania surowców:

Wskaźnik monitoringu	Jednostka
Ilość energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych	%
Ilość mieszkańców przyłączonych do instalacji c. o.	osoba

Zasoby wodne:

Wskaźnik monitoringu	Jednostka
jakość wód powierzchniowych, udział wód pozaklasowych	%
jakość wód podziemnych, udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości (klasa Ia i Ib)	%
udział ścieków komunalnych nieoczyszczanych	m ³
udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	osoba
udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej	osoba
udział ścieków komunalnych nieoczyszczonych	m ³
udział ścieków oczyszczanych biologicznie	m ³
pojemność użyteczna zbiorników retencyjnych	m ³
zużycie wody do celów bytowych na osobę	m ³
zużycie wody przez zakłady przemysłowe	m ³
udział wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów gospodarczych	%

Powietrze atmosferyczne, Hałas, Promieniowanie elektromagnetyczne:

Wskaźnik monitoringu	Jednostka
liczba pasażerów korzystających z komunikacji zbiorowej	%
liczba ludności narażonej na zanieczyszczenie hałasem komunikacyjnym	%
powierzchnia stref ochronnych wokół urządzeń i linii elektroenergetycznych	m ²
ilość urządzeń elektromagnetycznych (stacje GSM, CDMA, UMTS, RTV)	szt.
liczba zakładów będących emitarami zanieczyszczeń gazowych i pyłowych	szt.

Powierzchnia ziemi:

Wskaźnik monitoringu	Jednostka
powierzchnia zalesiona	%
powierzchnia terenów objętych ochroną	%
wielkość powierzchni terenu zrekultywowanego	m ²
powierzchnia gleb zdegradowanych	%
liczba zakładów będących emitarami ścieków	szt.

Gospodarka odpadami:

Wskaźniki realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami należy przyjmować za aktualizacją Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016.

Zasoby przyrody:

Wskaźnik monitoringu	Jednostka
powierzchnia obszarów prawnie chronionych	%
liczba zagrożonych gatunków	szt.
udział terenów porośniętych zielenią	%
powierzchnia nowych zalesień	%
pomniki przyrody	szt.

Poważne awarie:

Wskaźnik monitoringu	Jednostka
liczba spotkań informacyjnych o sposobach postępowania w przypadku wystąpienia NZŚ	szt.
liczba zdarzeń o znamionach NZŚ	szt.

Wskaźnik monitoringu	Jednostka
liczba kontroli w zakładach stwarzających zagrożenia wystąpienia awarii przemysłowych	szt.
opracowane zewnętrzne plany operacyjno – ratownicze	szt.

VI. ZAPOBIEGANIE I KOMPENSACJA NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Przez kompensację przyrodniczą rozumie się: zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesienie, zadrzewienia lub tworzenie skupień roślinności prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównanie szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych.

Projekt Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 zakłada realizację zadań mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko przyrodnicze.

Warianty kompensacji przyrodniczej powinny być określone w ramach wydawanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla poszczególnych przedsięwzięć.

Zgodnie z art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz.1227) decyzje te określają środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięć, a w szczególności warunki wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich a także w przypadku gdy z oceny przedsięwzięcia na środowisko wynika potrzeba wykonania kompensacji przyrodniczej – stwierdza konieczność jej wykonania.

W trakcie prac budowlanych inwestor jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Dopuszcza się wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją konkretnej inwestycji, a jeśli ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa, należy podejmować działania mające na celu naprawienie wyrządzonych szkód. Rozpatrując zadania wymienione jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko:

1. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mąkolno, Mostki oraz likwidacja nieszczelnych szamb w celu ochrony wód gruntowych i Jeziora Mąkolno (A),
2. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubstów w celu ochrony wód gruntowych i Jeziora Lubstowskiego (B),
3. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Biele w celu ochrony wód gruntowych (C),
4. Budowa kanalizacji sanitarnej w Sompolnie, dokończenie kanalizacji miasta Sompolno w celu ochrony wód gruntowych i rzeki Noteć (D),

5. Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska przez utrzymywanie odpowiedniego stanu infrastruktury drogowej będącej źródłem hałasu (E),
6. Zwiększanie udziału energii odnawialnej na szczeblu lokalnym przez zastosowanie technologii solarnej, wiatrowej, czy wodnej – głównie budowa siłowni wiatrowych (F).

proponuje się następujące metody zapobiegania i kompensacji negatywnych oddziaływań:

Podczas prac budowlanych nastąpi naruszenie wierzchniej warstwy gleby wraz z okrywą roślinną, a następnie przemieszczone zostaną masy ziemne. Należy zabezpieczyć wszystkie drzewa i krzewy znajdujące się w obszarze prowadzonych prac. Korę drzew należy zabezpieczyć przed odzieraniem i innymi uszkodzeniami mechanicznymi przy pomocy mat ochronnych. W przypadku, gdy wystąpi konieczność przesadzenia drzewa lub krzewu, należy zabezpieczyć całą bryłę korzeniową, koronę i strzałę. Operację przeniesienia należy dokonać przy użyciu odpowiedniego sprzętu. Przesadzenie dużego drzewa najczęściej wiąże się z uszkodzeniem/obcięciem niektórych korzeni, wówczas należy zredukować promień korony proporcjonalnie, tak, aby roślina była w stanie wykarmić swój organizm. Jeżeli jedyną możliwością jest usunięcie drzewa, należy w jego miejsce nasadzić inne w ilości określonej bliżej w decyzji dotyczącej pozwolenia na wykonanie przedsięwzięcia. Ilość i gatunek drzew, które należy nasadzić w miejsce wyciętego zależy od wieku, gatunku, obwodu i wartości przyrodniczej wyciętego drzewa.

Przemieszczanie mas ziemnych przy prowadzeniu wykopów jest konieczne. W przypadku prowadzenia prac głębokościowych takich jak np. kładzenie rur kanalizacyjnych/wodociągu zostają naruszone kilka warstw ziemi. Po zakończeniu prac należy przywrócić poprzedni stan zachowując kolejność warstw glebowych w profilu glebowym. Jeżeli nie jest możliwe przywrócenie rzeźby terenu i stanu gleby np. w przypadku budowy lub modernizacji drogi należy wykonać szereg zabiegów podyktowanych w decyzji dotyczącej pozwolenia na taką budowę. Mogą to być:

- ukształtowanie terenu przez uformowanie nasypów, skarp, wykonanie drenażu i przejść dla zwierząt oraz nasadzenia drzew, krzewów, roślinności zielnej oraz dopilnowanie, aby stan zarządzony decyzją utrzymywał się.

Skala wykonanych działań kompensacyjnych zależy od rodzaju wykonanych prac i skali ingerencji w środowisko.

W przypadku budowy siłowni wiatrowych należy liczyć się ze zmianą krajobrazu, ingerencją w masy ziemne i ekosystemy roślinne. W związku z powyższym kompensacja zostaje określona w zależności od lokalizacji i rozmiaru przedsięwzięcia. Przed rozpoczęciem realizacji projektu należy przeprowadzić monitoring przedinwestycyjny z uwagi na ptaki – zwłaszcza migrujące sezonowo. Następnie po sporządzeniu Raportu dla danego przedsięwzięcia wydana zostaje decyzja środowiskowa, w której zostają określone warunki realizacji przedsięwzięcia. Należy prowadzić monitoring poinwestycyjny. Wymagana jest obserwacja ornitologa, kontrolowanie ilości ptaków zabitych, kontrolowanie szkodliwości inwestycji dla populacji nietoperzy i wpływ na krajobraz. Problemy środowiskowe mogą wystąpić na każdym etapie realizacji przedsięwzięcia. W przypadku wystąpienia negatywnych skutków zarządza się wykonanie kompensacji przyrodniczej, którą może być:

- tworzenie nowych siedlisk/żerowisk dla ptaków, które upodobały sobie miejsca będące zbyt blisko

siłowni wiatrowych. Zakładanie nowych oczek wodnych, zadrzewień, stały monitoring środowiska życia ptaków oraz innych zwierząt i wpływ inwestycji na ich behavior, wpływ hałasu na otoczenie itp.

VII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNM

Obowiązek opracowania prognozy oddziaływania na środowisko nakłada art. 46 pkt. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), zgodnie z którym: *przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty: (...)programów innych niż wymienionych w pkt 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.*

Odpowiedzialność za wykonanie prognozy oddziaływania na środowisko spoczywa zgodnie z art. 51 ust.1 w/w na organie opracowującym projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 lub 47.

Prognoza oddziaływania na środowisko wykonana została dla projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016, który umożliwi weryfikację i udoskonalenie obecnie funkcjonującego systemu ochrony środowiska przyrodniczego. Zasadniczym celem prognozy jest określenie czy projekt POŚ nie narusza zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Projekt uwzględnia cele i kierunki działań względem takich elementów jak:

- gorące punkty – w odniesieniu do miejsc występowania zanieczyszczeń lub zagrożenia zanieczyszczeniami środowiska,
- racjonalne użytkowanie surowców,
- zasoby wodne,
- powietrze atmosferyczne, hałas, pola elektromagnetyczne,
- powierzchnia ziemi,
- gospodarka odpadami – odwołanie do Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016,
- zasoby przyrody,
- poważne awarie.

Kluczowym elementem zrównoważonego rozwoju jest równoważne traktowanie środowiska przyrodniczego oraz priorytetów gospodarczych i społecznych. W związku z tym, że realizacja założonych zadań w aktualizacji POŚ, wskazane zostały źródła finansowania. Podano również metody monitorowania stopnia wykonania Programu. Jednocześnie zadaniem prognozy jest ułatwienie identyfikacji skutków środowiskowych spowodowanych realizacją zapisów w POŚ w przyszłości. Projekt aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sompolno na lata 2009 – 2012 z perspektywą na lata 2013 – 2016 jest dokumentem, określającym zasady postępowania oraz działania dla Gminy Sompolno w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego. Wskutek realizacji wyznaczonych zadań osiągnięte zostaną cele, gwarantujące

poprawę jakości stanu środowiska na terenie Gminy, a co za tym idzie – warunków życia oraz zdrowia jej mieszkańców. Działania edukacyjne i promocyjne, zachęcające między innymi do prowadzenia racjonalnej gospodarki odpadami, gospodarki wodnej i energetycznej oraz inne proekologiczne postawy, prowadzić będą do utrwalania się wśród mieszkańców właściwych z punktu widzenia ochrony środowiska zachowań, a w ich następstwie – rozwoju Gminy Sompolno zgodnego z prawem, skutecznego i efektywnego.